

Aika 18.05.2026, klo 10:00

Paikka Kokoushuone Tammi

Käsiteltävät asiat

- § 75 **Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus**
- § 76 **Pöytäkirjan tarkastaminen**
- § 77 **Maakuntajohtajan ajankohtainen katsaus**
- § 78 **Aluekehitysjohtajan viran täyttäminen**
- § 79 **Varsinais-Suomen hallitusohjelmatavoitteet 2027–2031**
- § 80 **Suomen merialuesuunnitelman päivittäminen ja alustava luonnos**
- § 81 **Lausunto fosforia sisältävien lannoitevalmisteiden ja lannan käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta**
- § 82 **Varsinais-Suomen liikkumisen ohjauksen toimenpidesuunnitelma 2026–2030**
- § 83 **Perussuomalaisten valtuustoryhmän aloite "Valtuustoaloite esteettömän kulkusillan säilyttämiseksi Kurjenrahkan kansallispuistossa - maakunnallisen yhteistyöhankkeen käynnistäminen."**
- § 84 **Lausunto perustuslain ja vaalilain muutoksesta**
- § 85 **Lausunto tilastotuotannon muutoksista**
- § 86 **Lausunto hallituksen esityksestä laeiksi metsästyslain sekä rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain muuttamisesta (valkoposkihanhet ja merimetsot)**
- § 87 **Varsinais-Suomen liiton liittyminen Yhteishankintayksikkö Velora Oy:n toteuttamaan Velora 365 -yhteishankintaan**
- § 88 **Seuratoimijat fiksun liikkumisen kirittäjinä Naantalissa ja Raisiossa -hankkeen päättäminen**
- § 89 **Itämerikomission pääsihteerin sijaistusjärjestelyt**
- § 90 **Ville Merivirran ero saaristotoimikunnan varajäsenyydestä**
- § 91 **Ajankohtainen katsaus maakuntavaltuustolle**
- § 92 **Maakunnan tila kevät 2026 -katsaus**
- § 93 **Aluesuunnittelujaoston 20.4.2026 antamat lausunnot ja käsittelemät asiat**
- § 94 **Viranhaltijapäätökset**
- § 95 **Tiedoksi annettavat asiat**

Osallistujat

Ville Valkonen, puheenjohtaja
Saku Nikkanen, 1. varapuheenjohtaja
Pekka Kuusisto, 2. varapuheenjohtaja
Petra Määttänen, sihteeri
Mikko Aaltonen
Kimmo Aho
Teija Ek-Marjamäki
Timo Katajainen
Laura Kontu
Arttu Laaksonen
Emma Lindqvist
Sari Pesonen
Juhani Pilpola
Eija Raunio
Jaana Reijonsaari
Ville Roslakka
Elina Ruohonen
Konsta Weber
Nicke Wulff
Anna-Leena Yli-Jama
Kaija Hartiala, Mv:n I varapuheenjohtaja
Sara Koiranen, Mv:n III varapuheenjohtaja
Riikka Leskinen, toimialapäällikkö
Laura Lähteenmäki-Ojala, Mv:n II varapuheenjohtaja
Petteri Partanen, elinkeinopäällikkö
Malla Rannikko-Laine, edunvalvontajohtaja
Heidi Saaristo-Levin, suunnittelujohtaja
Kirsi Stjernberg, viestintäpäällikkö
Aliisa Wahlsten, Mv:n puheenjohtaja
Jyri Arponen

§ 75

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Kutsu ja esityslista on lähetetty maakuntahallituksen jäsenille ja varajäsenille sekä maakuntavaltuuston puheenjohtajille.

Ehdotus

Esittelijä: Jyri Arponen, maakuntajohtaja

Puheenjohtaja toteaa kokouksen laillisesti koollekutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Hyväksytään kokouksen käsittelyjärjestykseksi jäsenille toimitettu esityslista.

§ 76

Pöytäkirjan tarkastaminen

Pöytäkirjat hyväksytään ja tarkastetaan sähköisesti.

Ehdotus

Esittelijä: Jyri Arponen, maakuntajohtaja

Maakuntahallitus valitsee pöytäkirjantarkastajiksi Elina Ruohosen ja Ville Roslakan.

§ 77

Maakuntajohtajan ajankohtainen katsaus

EU-ohjelmärahoituksen ja aluetukikartan uudistaminen

Euroopan komissio on esittänyt vuosille 2028–2034 monivuotista rahoituskehystä, jossa merkittävä osa EU-rahoituksesta kanavoidaan uuden kansallisen ja alueellisen kumppanuussuunnitelman (NRPP, National and Regional Partnership Plan) kautta. Uudessa mallissa jäsenvaltioille annetaan aiempaa enemmän liikkumavaraa varojen kohdentamiseen, mutta vastapainona toimeenpano on vahvasti tulosperusteista. Alue- ja rakennepolitiikan logiikka muuttuu selvästi verrattuna nykyiseen ohjelmakautteen.

Kansallisen ja alueellisen kumppanuussuunnitelman varsinainen valmistelu ei ole vielä käynnistynyt täysipainoisesti. Pääministerin Orpo nimitti maaliskuun puolivälissä hallintorakennetta ja toimeenpanoa valmistelevan työryhmän, jonka toimikausi päättyy toukokuun lopussa. Valtioneuvoston kanslian puheenjohtajuudella toimiva työryhmä koostuu eri ministeriöiden edustajista, eikä siinä ole alueiden edustusta. Maakuntien keskeinen tavoite valmistelussa on varmistaa alueellisen näkökulman riittävä huomioiminen, vaikuttaa vapaasti kohdennettavan rahoituksen painotuksiin ja aluelähtöisyyteen sekä valmistautua uuteen tulos- ja uudistuslähtöiseen toimintamalliin.

Samanaikaisesti myös yritysten investointitukien kohdentamiseen ja niiden suuruuteen vaikuttavaa aluetukikarttaa ollaan uudistamassa. Nykyisistä, muun muassa harvaan asutukseen ja maantieteelliseen sijaintiin pohjautuvista erisuuruisista yritysten investointitukitasoista tulisi luopua. Ne vääristävät yritysten välistä kilpailua. Mikäli alueellisesti kohdennettuja tukiprosentteja käytetään myös jatkossa, tulee korkeammat tukiprosentit mahdollistaa myös Etelä- ja Länsi-Suomen rakennemuutosalueilla. Erikseen pitää huomioida saariston erityisolosuhteet.

Maakuntaliitot ja kasvupolitiikan toteuttaminen tulevalla vaalikaudella

Suomen maakuntajohtajilla on yhteinen näkemys tulevalle vaalikaudelle maakuntaliittojen roolin vahvistamisesta kasvupolitiikan tekijänä. Sen ytimenä on, että hyödynnetään maakuntien alueellinen osaaminen, lähellä yrityksiä, kuntia ja kansalaisia tapahtuva päätöksenteko sekä ketterän yhteistoiminnan mahdollisuudet.

Alla oleva hallitusohjelmakirjaus mahdollistaisi tarpeellisten tarkistusten valmistelun ja toteuttamisen tulevalla vaalikaudella koskien aluekehityslainsäädäntöä sekä toimenpiteitä, joilla voidaan yhdistää valtakunnallinen koordinaatio sekä aluelähtöinen kehittämistyö.

”Vahvistetaan maakuntien liittojen roolia alueellisiin vahvuuksiin perustuvan kasvupolitiikan toteuttajina. Tehostetaan yhteistyötä suhteessa valtioon kehittämällä sopimusmenettelyitä. Varmistetaan maakuntien liitoille tarvittavat välineet ja osaaminen kilpaillun EU-rahoituksen merkittäväksi kasvattamiseksi. Huolehditaan valtakunnallisen ja alueellisen kumppanuussuunnitelman tuloksellisuudesta aluelähtöisellä toimeenpanolla.”

Hallitus esittää eduskunnalle uutta alueidenkäyttölakia

Uusi alueidenkäyttölain tavoitteena on ollut sujuvoittaa kaavoitusta, vahvistaa maanomistajan asemaa ja selkeyttää tuulivoima- ja aurinkovoimarakentamisen sääntöjä. Esityksen mukaan ilmastomuutos on jatkossa huomioitava entistä paremmin kaavoituksessa. Maakuntakaavan oikeusvaikutuksia on tarkoitus keventää ja tehtävä rajata valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviin asioihin. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2027.

Maakuntien liitot pitävät hyvänä, että lain valmistelun lähtökohtana on suomalaisen suunnittelujärjestelmän perusrakenteen säilyttäminen. Lakiesitys on joltain osin kehittynyt varsin hyvään suuntaan palautteen pohjalta. Esimerkiksi aurinkoenergian kaavoitukseen liittyvä uusi sääntely on tervetullutta ja selkeyttää toimintatapoja. Toisaalta lakiesitys sisältää edelleen merkittäviä haasteita ja sisäisiä ristiriitaisuuksia. Erityisen huolissaan liitot ovat siitä, että lakimuutos

- Ei paranna kaavoituksen sujuvuutta.
- Sevitystaakan kasvaminen rasittaa entisestään julkisen talouden tilannetta.
- Luonnon monimuotoisuuden edistämiseltä viedään merkittävimmät keinot.

Kehysriihen päätösten vaikutukset Varsinais-Suomeen

Pääministeri Orpon hallitus teki 21.–22.4.2026 kehysriihessä linjauksia, joilla pyritään vahvistamaan talouskasvua, työllisyyttä ja huoltovarmuutta sekä pitämään kiinni menokehyksestä. Päätökset sisältävät sekä kohdennettuja kasvua ja työllisyyttä tukevia toimia että kuntatalouteen ja valtionosuuksiin kohdistuvia säästöjä, joilla on vaikutuksia myös Varsinais-Suomen kuntiin. Erityisesti kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin kohdistuva indeksijarrun korotus heikentää kuntatalouden rahoituspohjaa vuonna 2027.

Päätöksiin sisältyi myös useita liikenneinvestointeja eri puolilla Suomea. Liikenteen osalta kehysriihi ei sisältänyt Varsinais-Suomen kannalta uusia merkittäviä päätöksiä. Maakunnan tavoitteena on ollut lähijunaliikenteen käynnistämispäätös vaalikauden loppuun mennessä. Edunvalvontaa jatketaan ja tavoitteena on ehdotusten uudelleenarviointi kevään aikana, mm. lisätalousarvion yhteydessä. Lisäksi hallitus päätti riihessä perusväylänpidon määrärahan pysyvästä alentamisesta kehyskaudella, millä on vaikutuksia liikenneverkon kunnossapitoon ja korjausvelan hallintaan myös Varsinais-Suomessa.

Kehysriihessä tehtiin Varsinais-Suomen kannalta merkittäviä linjauksia myös osaamisen ja työllisyyden osalta. Tutkimus- ja kehittämistoiminnassa hallitus piti kiinni tavoitteesta nostaa valtion TKI-rahoitus 1,2 prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä, mutta jatkossa osa EU-rahoituksesta luetaan osaksi valtion TKI-panostuksia. Tämä vähentää valtion muuta T&K-rahoitusta 20 miljoonalla eurolla ja lisää alueellista ja toimijakohtaista kilpailua TKI-rahoituksesta. Työllisyyden osalta hallitus käynnistää nuorisotyöttömyyden vähentämiseen tähtäävän pilotin korkean nuorisotyöttömyyden kaupungeissa ja suurimpien kaupunkien alueilla vuosina 2026–2027.

Varsinais-Suomen strategia 2040+ hyväksyttiin joulukuussa 2026. Strategian vision mukaisesti rakennamme yhdessä maakuntaa, joka on yhteyksien rakentaja ja kiinnittää koko Suomen länteen.

Strategian toteuttamissuunnitelma vuosille 2026–2029 julkaistiin uuden strategiakauden käynnistystilaisuudessa Logomossa, Turussa, huhtikuun lopussa. Toteuttamissuunnitelma tekee näkyväksi strategian toteuttamiseksi tehtävän työn ja työhön osallistuvat organisaatiot ja verkostot. Se toimii myös strategian ohjaus- ja seurantavälineenä.

Varsinais-Suomen strategian 2040+ toteuttamissuunnitelma esittelee nimensä mukaisesti strategiatyöhön osallistuvien noin 20 maakunnallisen verkoston toimet strategian vision ja tavoitteiden toteuttamiseksi. Lisäksi se sisältää aivan uutena osiona listan lähes 70 organisaatiosta, jotka omin sanoin ovat tunnistaneeet juuri heille oleelliset strategian teemat, oman roolinsa niiden toteutuksessa sekä itselleen sopivat toteutuksen keinot. Tähän strategian julkilausumaan on mahdollista liittyä myös myöhemmin ohjelmakauden aikana. Toteuttamissuunnitelman toteutumista arvioidaan ja päivitetään säännöllisesti Varsinais-Suomen kehittäjäfoorummin verkostojen toimesta. [Varsinais-Suomen strategian 2040, sen toteuttamissuunnitelman sekä julkilausumat löytyvät Varsinais-Suomen liiton verkkosivuilta.](#)

Varsinais-Suomen työllisyyskehitys jatkuu sitkeän alavireisenä

Varsinais-Suomen työllisyysasteen trendiluku oli vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 71,5 %. Vielä viime vuoden lopulla näytti siltä, että työllisyysasteen laskun pohja olisi saavutettu, mutta uusimpien lukujen valossa työllisyyskehitys jatkuu sitkeän alavireisenä. Lue tarkempi analyysi Lounaistiedon sivuilla: [lounaistieto.fi/tyollisyyskehitys-jatkuu-sitkean-alavireisena](#)

Ehdotus

Esittelijä: Jyri Arponen, maakuntajohtaja

Maakuntahallitus päättää merkitä ajankohtaisen katsauksen tiedoksi.

§ 78

Aluekehitysjohtajan viran täyttäminen

VSLDno-2025-639

Aluekehitysjohtaja Tarja Nuotion jäädessä 1.10.2026 alkaen eläkkeelle, maakuntahallitus päätti (26.1.2026 § 4) julistaa aluekehitysjohtajan viran haettavaksi.

Hallintosäännön 31 §:n mukaan maakuntavaltuusto valitsee maakuntajohtajan ja muut vakinaiset viranhaltijat ottaa palvelussuhteeseen maakuntahallitus. Hallintosäännön 36 § mukaan vastuualuejohtajilta vaaditaan tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto ja käytännön kokemus vastuualueen toimialaan kuuluvissa tehtävissä sekä johtamiskokemusta.

Aluekehitysjohtaja johtaa liiton aluekehittämistyötä ja aluekehittämisen vastuualuetta. Aluekehitysjohtajan tehtäviin kuuluu myös Euroopan unionin Central Baltic 2021–2027 ohjelman hallintoviranomaistehtäviä.

Aluekehittämisen tavoite on parantaa maakunnan omatoimista ja tasapainoista kehitystä ja lisätä maakunnan kilpailukykyä. Työ tukeutuu maakunnan olemassa oleviin vahvuuksiin, joita ovat mm. osaaminen, elinkeinojen ja työllisyyden vahvistaminen ja kestävä kehitys. Työtämme ohjaavat vahvasti valtuustokausittain laadittava maakuntastrategia ja maakuntaohjelma ja niiden tavoitteet ja painopisteet.

Tekemällä yhteistyötä kansainvälisissä verkostoissa lisäämme maakunnan tunnettavuutta ja edistämme maakunnan roolia Itämeren alueen yhtenä keskeisenä toimijana.

Aluekehitystyötä tehdään laajassa vuorovaikutuksessa jäsenkuntien, eri viranomaisten, elinkeinoelämän ja muiden maakunnan toimijoiden kanssa. Työkaluna käytämme mm. EU:n rakennepoliittisia ohjelmia ja valtion erillisiä budjettimäärärahoja.

Viran kelpoisuusehtona on soveltuva korkeakoulututkinto ja käytännön kokemus aluekehittämisen vastuualueen toimialaan kuuluvissa tehtävissä sekä johtamiskokemusta.

Viran kelpoisuusehtojen lisäksi hakijalta odotetaan vahvaa näyttöä verkostojohtamisesta, kykyä aktiiviseen edunvalvontatyöhön kuntien, valtion, elinkeinoelämän, koulutusorganisaatioiden sekä EU:n ja kansainvälisten sidosryhmien suuntiin. Tehtävässä menestyminen edellyttää myös syvällistä kunnallishallinnon, aluepolitiikan ja kansallisen elinvoimapolitiikan tuntemusta. Hakuilmoituksessa todettiin lisäksi, että arvostamme esihenkilökokemusta sekä yhteistyötaitoja. Maakunnan kaksikielisyydestä ja kansainvälisistä suhteista johtuen arvostamme hyvää molempien kotimaisten kielten sekä englannin kielen suullista ja kirjallista taitoa.

Viran täytössä noudatetaan kuuden kuukauden koeaikaa. Virkaan valitun on esitettävä hyväksytty lääkärintodistus terveydentilastaan ennen viran vastaanottamista.

Työsuhteen ehdot ja tehtävän kokonaispalkka määräytyvät Kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen (KVTES) mukaan. Tehtävän kokonaispalkka on 8 501 e/ kk.

Aluekehitysjohtajan virka täytetään 17.8.2026 alkaen.

Virka oli haettavana julkisella haulla 25.3.2026 klo 16 mennessä ja siihen saatiin 36 hakemusta. Hakuilmoitus julkaistiin Turun Sanomissa, Åbo Underrättelserissä sekä Turun Sanomien, Helsingin Sanomien ja Kuntalehden digilehdissä. Ilmoitusta jaettiin myös liiton omilla kanavilla Instagramissa, Facebookissa ja LinkedInissä.

Virkaa hakeneiden hakemukset ja ansioluettelot toimitettiin maakuntahallituksen jäsenille sähköpostitse. Maakuntahallituksen puheenjohtajiston kokouksessa 30.3.2026 haastatteluun nimettiin kahdeksan hakijaa; Johanna Mattila, Samu Mattila, Jytta Poijärvi-Miikkulainen, Tuomas Ylitalo, Sami Peltola, Anita Silanterä, Mikko Kangas ja Saara Nuotio-Coulon.

Haastattelut pidettiin 7.4., 9.4., 22.4., 23.4. ja 24.4. Haastattelut veti maakuntajohtaja Jyri Arponen ja sihteereinä toimivat hallintojohtaja Petra Määttänen ja johdon assistentti Heli Mäkyne. Maakuntahallitukselle tarjottiin mahdollisuus seurata haastatteluja Teams-yhteydellä.

Oheismateriaalina on yhteenveto hakijoista.

Valmistelija/lisätiedot

Petra Määttänen, hallintojohtaja
etunimi.sukunimi@varsinais-suomi.fi

Ehdotus

Esittelijä: Jyri Arponen, maakuntajohtaja

Maakuntahallitus päättää

1. valita aluekehitysjohtajan toistaiseksi voimassa olevaan virkaan,
2. että virassa on kuuden kuukauden koeaika.
3. että päätös on ehdollinen, kunnes henkilön terveydentilasta saadun selvityksen perusteella virkaan ottaminen on vahvistettu. Selvitys on esitettävä kuukauden kuluessa virkaan ottamista koskevan päätöksen tiedoksisaannista lukien.

Maakuntahallitus päättää, että asian kiireellisyyden takia pöytäkirja tarkastetaan tämän asiakohdan osalta kokouksessa.

§ 79

Varsinais-Suomen hallitusohjelmataavoitteet 2027–2031

VSLDno-2026-7

Tulevan hallituskauden linjauksiin kohdistuu merkittäviä odotuksia talouskasvun, turvallisuuden ja kriisinkestävyyden vahvistamisessa. Varsinais-Suomi on näiden tavoitteiden kannalta avainalue, jossa yhdistyvät vahva elinkeinoelämä, korkeatasoinen tutkimus ja koulutus, strateginen sijainti länsiyhteyksien varrella sekä keskeinen rooli huoltovarmuuden ja kokonaisturvallisuuden näkökulmasta.

Maakuntahallitus kävi lähetekeskustelun Varsinais-Suomen hallitusohjelmataavoitteiden päivittämisestä vaalikaudelle 2027–2031 kokouksessaan 26.1.2026 ja käsitteli tavoitekokonaisuutta seminaarissaan 20.4.2026. Varsinais-Suomen tavoitteena on varmistaa tulevalla hallituskaudella hallitusohjelmakirjaukset, jotka tukevat maakunnan ja koko Suomen kestävästä kasvusta, kilpailukykyä, turvallisuutta ja kriisinkestävyyttä.

Hallitusohjelmataavoitteiden valmistelu on alkanut jo loppuvuonna 2025 ja toteutettu alkuvuoden 2026 aikana yhteistyössä maakunnan keskeisten toimijoiden kanssa. Tavoitteet kytkeytyvät myös vuoden 2028 alussa käynnistyvään EU:n uuteen rahoituskauteen ja sitä koskevaan kansalliseen suunnitteluun. Nyt maakuntahallituksen käsittelyssä on Varsinais-Suomen hallitusohjelmataavoitteiden lopullinen kokonaisuus vaalikaudelle 2027–2031.

Hallitusohjelmataavoitteissa korostuvat erityisesti liikenne- ja logistiset yhteydet, huoltovarmuus, Saaristomeren tilan parantaminen sekä osaamiseen, tutkimukseen ja investointeihin perustuva kasvu. Maakunnan kärkitavoitteet tulevalle hallituskaudelle ovat Länsiradan toinen vaihe, Saaristomeren strateginen erityisalue ja kasvua tukeva korkeakoulu- ja TKI-politiikka. Kokonaisuus perustuu Varsinais-Suomen ajankohtaiseen tilannekuvaan ja maakunnan strategiaan vahvuuksiin.

Tavoitteet on koottu kolmeen kokonaisuuteen:

1. Saavutettavuus ja kytkeytyminen länteen
2. Saaristomeren ja vihreä siirtymä
3. Elinvoimainen Varsinais-Suomi

Valmistelija/lisätiedot

Malla Rannikko-Laine, edunvalvontajohtaja
Miika Tiainen, edunvalvonnan erikoissuunnittelija
etunimi.sukunimi@varsinais-suomi.fi

Ehdotus

Esittelijä: Jyri Arponen, maakuntajohtaja

Maakuntahallitus päättää hyväksyä Varsinais-Suomen hallitusohjelmataavoitteet vaalikaudelle 2027–2031.

Varsinais-Suomi on yksi Suomen keskeisimmistä talous- ja kasvumaakunnista. Alueelle keskittyy merkittävä osa väestöstä, elinkeinoelämästä ja talouden arvonmuodostuksesta. Itämeren ytimessä sijaitsevana maakuntana Varsinais-Suomi toimii Suomen siltana länteen ja on olennainen osa pohjoisen Euroopan ydinverkkokäytävää.

Maakunnan merkitys huoltovarmuuden ja kokonaisturvallisuudelle on korostunut Euroopan turvallisuustilanteen muutoksen ja itärajan sulkeutumisen myötä. Länsirannikon toimivat yhteydet ovat Suomen ulkomaankaupalle ja kriisinkestävyydelle strateginen välttämättömyys. Varsinais-Suomen vahvuuksia ovat monipuolinen elinkeinorakenne, korkea koulutus- ja tutkimuskapasiteetti, vahvat meri- ja terveystklusterit, kehittyvä ruoka- ja biotalous sekä kansainvälisesti ainutlaatuinen Saaristomeri.

Seuraavalla hallituskaudella hallitusohjelman tulee tunnistaa Varsinais-Suomen rooli talouden kasvualustana, länsiyhteyksien turvaajana ja kestäväen siirtymän toteuttajana sekä kohdentaa näitä vahvuuksia tukevia panostuksia liikenneinfraan, osaamiseen, TKI-rahoitukseen ja ympäristön tilan parantamiseen.

Varsinais-Suomen hallitusohjelmataavoitteet on valmisteltu Varsinais-Suomen edunvalvonnan yhteistyöryhmässä. Yhteisissä hallitusohjelmataavoitteissa ovat mukana Varsinais-Suomen liitto, Turun kaupunki, Turun kauppakamari, Varsinais-Suomen yrittäjät, Turun yliopisto, Turun ammattikorkeakoulu, Åbo Akademi ja Humanistinen ammattikorkeakoulu.

1. Saavutettavuus ja kytkeytyminen länteen

Varsinais-Suomi toimii siltana Pohjolaan ja Eurooppaan. Satamien ja Helsinki–Turku–Tukholma-käytävän kautta Suomi kytkeytyy pohjoismaiseen talousalueeseen ja eurooppalaisiin markkinoihin. Lounais-Suomen satamien ja niiden takamaayhteyksien kehittäminen on koko maan huoltovarmuuden kannalta kriittistä.

Suomen saavutettavuuden vahvistaminen edellyttää kasvukolmion (Helsinki–Tampere–Turku) yhtenäistä ja kapasiteetiltaan riittävää raidekokonaisuutta. Kasvavan Suomen raidehankkeet on tunnistettava yhtenä kokonaisuutena, joka parantaa työmarkkinoiden toimivuutta ja tuottavuutta, tukee yritysten investointeja sekä mahdollistaa EU:n liikenne-rahoituksen täysimääräisen hyödyntämisen. Kasvukolmion raidekokonaisuus tukee liikenteen päästöjen vähentämiseksi tehtäviä toimia.

Valtio kantaa pääasiallisen vastuun kansallisesta väyläverkosta, eikä kuntien rahoitusosuuksia kasvateta väylä- ja raideliikennehankkeissa. Hallitus huolehtii riittävästä liikenteen kehittämisrahoituksen tasosta erillisen, Liikenne 12 -suunnitelman rahoitusta vahvistavan ohjelman kautta. Suurten kaupunkiseutujen joukkoliikenneinvestoinneissa tulee noudattaa 30 prosentin periaatetta valtion rahoitusosuudesta. Samalla on pidettävä kiinni MAL-sopimusten tarkoituksesta:

maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteensovittamisesta kestävä kasvun välineenä. Kestävän liikkumisen kulkutapaosuuden kasvattamiseksi hallitus turvaa kävelyn ja pyöräilyn edellytykset osana liikennejärjestelmää.

Useat Varsinais-Suomen hankkeista sijoittuvat eurooppalaisen TEN-T-ydinverkon Skandinavia-Välimeri-ydinverkkokäytävän varrelle, jonka statuksen hyödyntäminen on välttämätöntä. TEN-T-liikenneverkon ydinverkon hankkeet on toteutettava vuoteen 2030 mennessä ja laajennetun ydinverkon vuoteen 2040 mennessä.

Helsinki-Turku-Tukholma-liikennekäytävä osaksi pohjoismaista kasvukäytävää

Hallitus vahvistaa Suomen länsiyhteyksiä kehittämällä Helsinki-Turku-Tukholma-yhteyttä osana Osloon asti ulottuvaa pohjoismaista kasvukäytävää. Hallitus sitoutuu edistämään vuonna 2027 valmistuvan Väyläviraston esiselvityksen pohjalta tarkentavaa suunnittelua, taloudellisten vaikutusten arviointia ja hakemaan käytävälle yhteispohjoismaista statusta Ruotsin ja Norjan kanssa.

Turku-Tukholma-yhteys on tunnistettu yhdeksi Pohjoismaiden yhteisen varautumisen liikennejärjestelmästrategian neljästä keskeisestä siviili- ja sotilaskäyttöä palvelevasta yhteydestä. Yhteys tiivistää Suomen kytkeytymistä Ruotsiin ja muuhun Pohjolaan ja vahvistaa työmarkkinoiden, yritystoiminnan ja innovaatiokeskittymien vuorovaikutusta. Tavoitteena on yhtenäinen, noin 7 miljoonan asukkaan talousalue.

EU-tasolla Suomi tavoittelee kiinteän Turku-Tukholma-yhteyden nostamista osaksi TEN-T-ydinverkkoa vuoden 2028 asetusuudistuksessa, jotta hankkeen strateginen merkitys ja EU-rahoituksen mahdollisuudet voidaan täysimääräisesti hyödyntää.

Länsiradan toisen vaiheen investointipäätös ja toteuttaminen

Hallitus sitoutuu Länsirata-hankeeseen ja tekee investointipäätöksen Länsiradan toisesta vaiheesta. Ensimmäisen vaiheen jatkona rakennetaan Salon ja Lohjan välinen oikorata sekä kaksoisraideosuudet Turun ja Salon välille.

Länsirata on kasvu-Suomen merkittävin infrahanke, joka muodostaa luotettavan ja nopean yhteyden kahden suuren kasvukeskuksen välille ja laajentaa Etelä-Suomen työmarkkina-aluetta yli 1,5 miljoonalle ihmiselle. Hankkeen hyödyt voivat toteutua täysimääräisesti vasta, kun sen molemmat vaiheet on toteutettu.

Toisen vaiheen kustannusarvio on noin 1,7 miljardia euroa. Hankkeen toteuttamisessa hyödynnetään sen status TEN-T-liikenneverkon laajennetulla ydinverkolla, jonka hankkeet voivat saada jopa 50 prosenttia rahoituksestaan Verkkojen Eurooppa (CEF) -ohjelmasta. Länsirata on osa Helsinki-Tukholma-yhteyksikäytävää. Sen toteuttaminen vahvistaa koko länsisuuntaisen liikennejärjestelmän toimivuutta, huoltovarmuutta ja turvallisuutta.

Alueellisen lähijunaliikenteen käynnistäminen Varsinais-Suomessa

Hallituskaudella Varsinais-Suomessa käynnistetään lähijunaliikenne osana valtion vuonna 2031 uudistuvaa henkilöjunaliikenteen ostoliikennettä. Liikenne käynnistetään

vaiheittain kaikilla neljällä ratasuunnalla Turusta Uuteenkaupunkiin, Loimaalle ja Tampereelle, Saloon sekä Naantaliin. Kaukojunayhteyttä Raisioon jatketaan ostopalveluliikenteenä vuosina 2028–2030 toteutetun pilotin jälkeen, mikäli liikenne ei jatku markkinaehtoisesti.

Varsinais-Suomi on Suomen kolmanneksi suurin maakunta ja Etelä-Suomen ainoa, jossa ei ole lainkaan valtion tukemaa alueellista henkilöjunaliikennettä. Hallitus korjaa tilanteen vuonna 2031 alkavaan ostoliikenteeseen ja valtion tuki alueellisen henkilöjunaliikenteen ostoihin laajennetaan Varsinais-Suomeen.

Varsinais-Suomen kestävä liikennejärjestelmän kehittäminen perustuu maakunnan laajuiseen joukkoliikenteeseen, joka yhdistää seutukeskukset Turkuun ja kaukojunayhteyksiin. Alueellinen junaliikenne tukee työssäkäyntialueiden laajenemista, elinkeinoelämän kilpailukykyä ja vähäpäästöistä liikkumista.

Turku–Uusikaupunki-radnan peruskorjaus

Hallitus nostaa Turku–Uusikaupunki-radnan peruskorjauksen valtakunnalliseksi huoltovarmuuden kärkihankkeeksi. Rata kuuluu Väyläviraston priorisoimaan investointiohjelmaan, on tunnistettu yhdeksi rataverkon kiireellisimmistä korjauskohteista ja on suunnitteluvalmiudeltaan toteutettavissa. Peruskorjaus on toteutettava kiireellisesti radan turvallisuuden ja toimintakyvyn turvaamiseksi.

Uudenkaupungin rata palvelee merkittäviä teollisuus- ja satamatoimintoja sekä vaarallisten aineiden kuljetuksia. Erityisesti Uudenkaupungin lannoitetehtas ja satama muodostavat keskeisen solmukohdan kotimaiselle ruoantuotannolle ja huoltovarmuudelle. Radan toimintavarmuuden turvaaminen on poikkeusoloihin varautumisen ja kansallisen turvallisuuden kannalta välttämätöntä. Peruskorjaus vahvistaa lisäksi vihreän siirtymän investointien toteutumista sekä edellytyksiä henkilöjunaliikenteen käynnistämiseksi Turun ja Uudenkaupungin välillä. Hankkeen kustannusarvio on 162 miljoonaa euroa. Valtion tulee lisäksi osallistua yhteysvälin seisakkeiden yhteisrahoitukseen yhdessä radanvarren kuntien kanssa.

Naantalin radnan kehittäminen

Osana Varsinais-Suomen rataverkon kehittämistä toteutetaan Naantalin radnan peruskorjaus ja sähköistys. Naantalin satama on yksi Suomen keskeisimmistä tavaraliikenteen ja energiahuollon solmukohtista, ja radnan kehittäminen on välttämätöntä satamaliikenteen, teollisuuden kuljetusten ja vihreän siirtymän investointien turvaamiseksi.

Naantalin radnan kehittäminen mahdollistaa alueellisen junaliikenteen Naantali–Turku–Tampere-yhteysvälin sekä kaukojunaliikenteen jatkamisen Helsingistä Naantaliin MAL-sopimuksen mukaisesti. Investointi täydentää Turku–Uusikaupunki-radnan peruskorjausta yhtenäisenä kokonaisuutena ja luo edellytykset henkilöjunaliikenteen käynnistämiseksi yhdellä Suomen kannattavimmaksi arvioituista uusista yhteysväleistä (Salo–Turku–Naantali). Hanke on toteutusvalmiudessa ja sen kustannusarvio on 19 miljoonaa euroa.

E18 Turun kehätien kehittäminen välillä Naantali–Raisio

Turun kehätien (kantatie 40 / E18) yhteysväli Naantalista Raisioon vaatii nelikaistaistamisen ja liittymien sujuvoittamista. Hanke on osa Turun kehätien laajempaa kehittämistä ja jatkoa Raision keskustan kohdan parantamiselle.

Hankkeen tiesuunnitelma on hyväksymiskäsittelyssä ja se on toteutusvalmiudessa vuonna 2027. Hankkeen kustannusarvio on 269 miljoonaa euroa. Naantalista ja Raision keskustan välillä kulkee vuorokaudessa parhaimmillaan jopa 18 000 ajoneuvoa. Hanke kuuluu Euroopan laajuiseen TEN-T-ydinverkkokäytävään, jonka palvelutaso tulee parantaa vaatimusten mukaiseksi vuoteen 2030 mennessä.

Hanke voidaan toteuttaa vaiheittain. Liikenteellisesti ja turvallisuuden kannalta kriittisimmät kohdat, kuten Ruonan yhdystien ja Armonlaaksontien eritasoliittymä, voidaan toteuttaa ensimmäisessä vaiheessa. Liittymän alustava, karkea kustannusarvio on 25–30 miljoonaa euroa.

Valtatien 8 turvallisuuden ja sujuvuuden parantaminen

Länsirannikon satamat yhdistävän vilkkaan yhteyden sujuvuus edellyttää valtatie 8 ja kantatie 43 välisen tasoliittymän korvaamista kiertoeritasoliittymällä Laitilan keskustassa. Turun ja Porin väliset viisi satamaa, ratayhteyden puuttuminen ja vilkas tavara- ja työmatkaliikenne nostavat hankkeen kiireellisyyttä. Liikennemäärä on Laitilan keskustan kohdalla 8 000 ajoneuvoa vuorokaudessa, josta raskaan liikenteen osuus on suuri. Hankkeen tiesuunnitelma on hyväksytty vuonna 2025 ja se on toteutusvalmiudessa. Hankkeen kustannusarvio on noin 48 miljoonaa euroa ja se on hyöty-kustannussuhteeltaan kannattava. Lisäksi valtatie 8 liikennöitävyyden parantaminen edellyttää suunnitelmien etenemistä Mynämäen kohdan ja Mynämäki–Nousiainen-välin osalta vaalikauden aikana.

Valtatien 9 parantaminen kasvukolmion sisäisenä päätieyhteytenä

Valtatie 9 on merkittävä sisämaan tieyhteys ja vientiteollisuuden kuljetusväylä Turun alueen satamiin. Yhteysväli Lieto–Aura on yksi kasvukolmion päätieverkon huonokuntoisimmista osuuksista ja muuta päätieverkkoa vaarallisempi. Valtatiellä 9 tulee toteuttaa priorisoidussa toteutusjärjestyksessä Liedon aseman ja Auran välisen leveäkaistatien nelikaistaistus, kolme ohituskaistaparia välille Auran ja Loimaan välille (Humpilan raja) sekä Auran eritasoliittymä.

Tiesuunnitelmat nelikaistaistuksesta sekä ohituskaistapareista ovat valmiit. Auran eritasoliittymän tiesuunnitelma valmistuu syksyllä 2027. Nelikaistaistamisen kustannusarvio on 67 miljoonaa euroa. Ohituskaistaparit ovat toteuttavissa vaiheittain, yksittäisten parien kustannusarviot ovat 16,3, 23,0 ja 32,0 miljoonaa euroa.

Salon itäisen ohikulkutien toisen vaiheen toteuttaminen

Salon itäisen ohikulkutien eli kantatie 52 parantamishankkeen tarkoituksena on kaupungin läpikulkevan liikenteen ohjaaminen pois Salon keskustan katuverkolta ja elinkeinoelämän yhteyksien parantaminen. Hankkeen ensimmäinen vaihe Perniöntie-

maantie 110 valmistui vuonna 2016. Toinen vaihe koostuu Somerontien ja 110-tien välisestä osuudesta. Tiesuunnitelma on valmistunut vuonna 2025 ja hanke on toteutusvalmiudessa. Hankkeen kustannusarvio on noin 85 miljoonaa euroa.

Valtatien 10 kapasiteetin ja turvallisuuden parantaminen

Valtatie 10 on merkittävä Lounais- ja Etelä-Suomen liikenneverkon osa ja kahden maakunnan välinen yhteys. Valtatien liikennemäärät ovat korkeat erityisesti Turun ja Liedon välillä. Turun kehätien ja Liedon keskustan välillä kulkee keskimäärin noin 14 000 ajoneuvoa arkivuorokaudessa. Tien kapasiteettipuutteet ruuhkauttavat liikennettä ja aiheuttavat Iturvallisuuspuutteita.

Valtatien nelikaistaistamisesta on käynnissä aluevaraussuunnitelma kantatien 40 (Turun kehätie) ja Liedon Loukinaisten välillä. Hankkeen tiesuunnitelma ja tarvittaessa yleissuunnitelma on aloitettavissa vuonna 2027. Tiesuunnitelman kustannus on noin miljoona euroa.

Saaristoliikenteen ja Saariston rengastien kehittäminen

Saaristoliikenne on valtion rahoittamaa ja järjestämää valtakunnallisesti merkittävää peruspalvelua. Toimivat yhteydet ovat edellytys saariston asuttuna pitämiselle, elinkeinojen jatkuvuudelle ja matkailun hallitulle kasvulle. Valtaosa Suomen lauttapaikoista sijaitsee Turun saaristossa, ja Saaristomerellä toimii laaja yhteysalusverkosto. Saaristoliikenteen rahoitustason turvaaminen on välttämätöntä, jotta palvelutaso voidaan säilyttää ja vastata kysynnän kasvuun erityisesti matkailusesonkien aikana.

Varsinais-Suomessa kävely ja pyöräily ovat keskeinen osa kestäväää liikennejärjestelmää ja kestävään matkailun edistämistä. Liikenneturvallisuuden parantaminen edellyttää seudullisten pyöräteiden rahoitusta ja Saariston rengastien ja Pienen rengastien kehittämistä. Rengastiet ovat valtakunnallisesti merkittäviä matkailureittejä, joiden kehittäminen vahvistaa saariston ympärivuotista matkailua, paikallista elinkeinotoimintaa ja kestäväää liikkumista. Paraisilla ja Naantalissa rengastien hankkeet ovat toteutusvalmiudessa ja niiden kokonaisrahoitustarve on noin kymmenen miljoonaa euroa.

Paraisilla Houtskarlin ja Kivimon välinen lossi on kustannustehokasta korvata sillalla. Lyhyen lossiyhteyden korvaaminen sillalla parantaa liikenteen sujuvuutta, turvallisuutta ja huoltovarmuutta sekä vähentää käyttökustannuksia. Hankkeen tiesuunnitelma on toteutusvalmis ja sen kustannusarvio on 11 miljoonaa euroa. Hanke sisältyy Väyläviraston investointiohjelmaan ja on hyöty-kustannussuhteeltaan kannattava.

Satamien kilpailukyvyyn ja saavutettavuuden vahvistaminen

Uudistetaan väylämaksujärjestelmä kokonaisuutena siten, että maksujen perusteet vastaavat todellista väylien ja jäänmurron käyttöä. Vaihtoehtoisesti hallitus selvittää jäänmurron kustannusten irrottamisen väylämaksusta ja niiden kohdentamisen

aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Etäluotsauksen käyttöönotto mahdollistetaan. Uudistuksilla varmistetaan satamien reilu kilpailu ja Suomen keskeisten länsiyhteyksien toimivuus.

Varsinais-Suomen satamat muodostavat Suomen ulkomaankaupan kannalta kriittisen länsiyhteyksien solmukohtan. Nykyinen väylämaksujärjestelmä asettaa kuitenkin alueen satamat epäreiluun kilpailuasetelmaan: jäänmurron kustannukset muodostavat yli puolet alusten maksamasta väylämaksusta, vaikka Varsinais-Suomen satamissa jäänmurron tarve on hyvin vähäinen. Samalla satamissa vierailevat alukset maksavat pitkästä saaristoluotsauksesta matkan pituuteen perustuvia kustannuksia, jotka eivät vastaa palvelutuotannon kustannuksia.

Lisäksi hallitus tavoittelee TEN-T-ydinverkon ulottamista satamiin saakka, ei vain kaupunkikeskuksiin. Hallitus varmistaa, että EU:n sotilaallisen liikkuvuuden kriteerien seuraavassa päivityksessä otetaan huomioon Itämeren alueen olosuhteet, jotta väyläsyvyys- ja laituripituuskriteerit eivät sulje satamia EU-rahoituksen ulkopuolelle.

Turun lentoaseman strategisen aseman turvaaminen

Turun lentoasema on Helsinki-Vantaan lisäksi toinen Suomen TEN-T-ydinverkon kentistä. Lentoasema on kansainvälisten lentojen matkustajamäärässä mitattuna Suomen 4. suurin. Kaikki kentän kaupallinen liikenne on markkinaehtoista. Tunnin matkan päässä kentän vaikutuspiiristä asuu yli puoli miljoonaa ihmistä ja lentoaseman kautta kulkee lähes 300 000 matkustajaa vuosittain. Turun lentoasemalla on merkittävä aluetaloudellinen vaikutus.

Hallitus turvaa Turun lentoaseman aseman strategisesti tärkeänä kenttänä osana valtakunnallisen lentoasemaverkoston uudistusta. Turun lentoaseman strateginen asema perustuu alueen elinkeinoelämän, matkailun ja kansainvälisen saavutettavuuden lisäksi viranomaistoimintoihin ja kokonaisturvallisuuteen. Lentoasemalla on keskeinen rooli rajaturvallisuudessa, meripelastuksessa ja viranomaisyhteistyössä, ja sen ympärivuorokautinen käytettävyys on välttämätöntä sekä normaali- että poikkeusoloissa.

Hyvä lentosaavutettavuus on myös edellytys matkailun kasvulle. Maakunnassa vierailee yli kaksi miljoonaa matkailijaa vuosittain. Noin puolen miljardin euron matkailutulo on tarkoitus yli kaksinkertaistaa seuraavien 10 vuoden aikana. Turku toimii Helsinki-Vantaan lentoaseman varalentokenttänä ja on olennainen osa koko maan lentoliikenteen toimintavarmuutta.

2. Saaristomeri ja vihreä siirtymä

Varsinais-Suomen saaristo on saarten määrällä mitattuna maailman suurin, ja Saaristomeri on ekologisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti koko Suomelle poikkeuksellisen arvokas alue. Saariston elinvoima edellyttää Saaristomeren tilan parantamista. Puhdas Saaristomeri mahdollistaa matkailun elinkeinojen uudistumisen, vahvistaa vedenalaisia luontoarvoja, parantaa kalastuksen mahdollisuuksia ja luo pohjan vihreälle siirtymälle.

Saaristomeri on Suomen rannikon huonokuntoisin merialue ja Suomen ainoa niin sanottu hot spot –kohde Itämeren suojelukomissio Helcomin listalla. Valuma-alueeseen kohdistuva maatalouden hajakuormitus on meren pahimpia kuormittajia. Vesien tilan parantaminen ja rehevöitymiskehityksen kääntäminen edellyttävät skaalattavia ratkaisuja ja rahoituksen kustannustehokasta kohdentamista riskialueille. Saaristomeren tilan parantaminen on kansallinen ympäristö- ja elinvoimatehtävä. Vesiensuojelu on myös ilmastonsuojelua ja työ tukee vihreän siirtymän murrosta erityisesti ruokajärjestelmän kestävyys- ja ravinnekierron tehostumisen kautta. Yhteisinä kestävyystavoitteina ovsat suljettu ravinnekierto ja maatalouden kannattavuus.

Vihreä siirtymä on Varsinais-Suomessa koko maakuntaa koskeva teollinen, energia- ja elinkeinorakenteen murros. Maakunnalla on keskeinen rooli Suomen siirtymässä kohti päästötöntä tulevaisuutta, vetytaloutta ja huoltovarmempaa teollisuutta. Siirtymän toteutuminen edellyttää investointien edellytysten turvaamista ja sähkönsiirron pullonkaulojen ratkomista. Varsinais-Suomen tavoitteena on olla hiilineutraali maakunta vuoteen 2035 mennessä. Ilmastotavoitteiden saavuttaminen vaatii valtion, alueiden ja kuntien pitkäjänteistä yhteistyötä, yhteistä sitoutumista ja vaikuttavien toimien priorisoimista.

Saaristomeri-ohjelman jatkaminen yli hallituskausien

Hallitus sitoutuu Saaristomeri-ohjelman jatkamiseen ja rahoituksen turvaamiseen yli hallituskausien. Ravinnekuormituksen vähentäminen kestäväälle tasolle edellyttää vaikuttavampaa ohjausta ja resurssien kohdentamista kustannustehokkaasti.

Saaristomeren tilan parantaminen ja maatalouden hajakuormituksen poistaminen Itämeren suurimpien kuormittajien listalta ovat Suomen keskeiset tavoitteet Itämeren pelastamiseksi. Valtiontalouden tarkastusviraston mukaan vesien- ja merenhoidon tähänastinen ohjaus ja rahoitus eivät ole tuottaneet toivottuja tuloksia ravinnekuormituksen vähentämisessä.

Hallitus varmistaa, että Saaristomeri-ohjelmassa jo pilotoidut ja toimiviksi osoitetut toimenpiteet vakiinnutetaan ja skaalataan laajempaan käyttöön. Hallituksen tulee tulevilla kaudella korvamerkitä ja kaksinkertaistaa ohjelman rahoitus. Lisäksi tulee vahvistaa Saaristomeren tutkimusinfrastruktuuria ja mahdollistaa yritysten osallistuminen.

Osana Saaristomeri-ohjelmaa hallitus jatkaa ja vakiinnuttaa kipsikäsittelyn rahoituksen myös vuodesta 2028 eteenpäin Saaristomeren valuma-alueella. Lisäksi kipsikäsittely tulee mahdollistaa luomupelloilla sekä rakennekalkin ja puukuidun osarahoitusmalli tuoda tuen piiriin sellaisille peltolohkoille, joille kipsi ei sovellu.

Saaristomeren valuma-alueen nostaminen strategiseksi erityisalueeksi Suomen NRP-ohjelmassa

Hallitus sisällyttää Saaristomeren valuma-alueen strategiseksi erityisalueeksi Suomen kansalliseen ja alueelliseen kumppanuussuunnitelmaan vuosille 2028–2034 (NRP-ohjelma). Maatalouden ympäristökorvauksia korotetaan ja kohdennetaan

tietopohjaisesti kuormittavimmille peltolohkoille (15 prosenttia peltopinta-alasta), jotta rahoitus kohdistuu kustannustehokkaasti sinne, missä ympäristövaikutus on suurin. Tukien kohdentaminen perustuu olemassa oleviin riskiaineistoihin, kuten eroosioherkkyyteen, kasvipeitteisyyden kohdentamismalleihin ja vaihteittain laajennettavaan ravinnetietoon.

Lohkokohtaisten ravinnetietojen luovuttaminen on edellytys korotetulle tukitasolle. Korotettujen tukien toimenpiteitä ovat esimerkiksi luomuviljely, aito talviaikainen kasvipeite, suojavyöhykkeet, kerääjäkasvit, viljelykierto, orgaanisen aineksen lisääminen peltoon, peltojen vesitalouden parantaminen, ravinteiden kierrätys ja lannan siirron sekä prosessoinnin edistäminen. Maataloustukijärjestelmää ja ympäristötukia kehitetään jatkossa tulosperusteisuuden periaatteiden mukaisesti.

Luonnonarvomarkkinapilotin käynnistäminen Saaristomeren valuma-alueella

Hallitus päättää toteuttaa Saaristomeren valuma-alueella kokeilun, jossa kuormittavimpia maatalousalueita tunnistetaan ja ennallistetaan vapaaehtoisuuden pohjalta ja hankintaan ne määräaikaiseen tai pysyvään vesiensuojelu- ja luontokäyttöön. Pilotti perustuu Tanskan malliin, jossa ravinnekuormitusta vähennetään maankäytön muutoksilla erityisesti rannikko- ja valuma-alueilla, joilla ympäristöhyöty on suurin.

Pilotti toteutetaan valuma-aluekohtaisen kuormitus- ja riskitiedon perusteella, ja sen tavoitteena on saavuttaa pysyviä vähennyksiä ravinnekuormituksessa, vahvistaa luonnon monimuotoisuutta ja tukea ilmastonmuutokseen sopeutumista. Valtio osoittaa pilotille erillisen rahoituksen ja vastaa mallin valtakunnallisesta ohjauksesta yhteistyössä alueellisten toimijoiden kanssa. Valtion pilottirahoitus toimii siemenrahoituksena jatkokehitettävälle pääosin yksityiseen rahoitukseen perustuvalla rahastolla. Pilotin tuloksia hyödynnetään toimintamallin laajentamisessa muille kuormittuneille rannikkoalueille sekä muihin elinympäristöihin.

Luonnon monimuotoisuuden ja perinnebiotooppien hoidon vahvistaminen

Hallitus vahvistaa luonnon monimuotoisuutta jatkamalla ja rahoittamalla pitkäjänteisesti Helmi-elinympäristöohjelmaa ja Kunta-Helmi-avustushakua sekä METSO-ohjelmaa osana valmisteilla olevaa kansallista ennallistamissuunnitelmaa. Pitkän aikavälin tavoitteena on luontokadon pysäyttäminen ja elinympäristöjen tilan parantaminen vuoteen 2050 mennessä. Saaristomerelle ja sen valuma-alueelle on keskittynyt maamme mittakaavassa merkittävä joukko uhanalaisia luontotyyppisiä ja lajeja, joiden tilaa tulisi parantaa välittömästi.

Hallitus oikaisee aiemman politiikan uhanalaisille perinnebiotoopeille aiheuttamat kielteiset vaikutukset vahvistamalla niiden hoitoa ja jatkuvuutta, mahdollistamalla pitkäkestoisemmat hoitosopimukset muun muassa laidunnukseen ja joustavamman tukijärjestelmän. Hoidettujen perinnebiotooppien pinta-ala on vähentynyt jyrkästi viime vuosina, koska nykyinen kansallinen maatalouden tukijärjestelmä ei riittävällä tavalla tue luonnon monimuotoisuusarvoja. NRP-ohjelman myötä tähän on mahdollista saada muutos.

Suomen sitoutuminen vihreän vedyn ja ammoniakkin tuotantoon

Suomi sitoutuu hallittuun ja vaiheittaiseen siirtymään tuontiammoniakista vihreään, kotimaiseen ammoniakkiin. Siirtymällä vahvistetaan ruoantuotannon, teollisuuden ja liikenteen huoltovarmuutta. Kotimainen ammoniakki parantaa ruoantuotannon omavaraisuutta lannoitteiden osalta.

Kotimaisen vihreän ammoniakkin tuotannon kehittäminen on keskeistä Suomen irrottautumisessa tuontiriippuvuudesta sotaa käyviltä tai geopoliittisesti epävakailta alueilta. Naantaliin suunnitellun Suomen ainoan vihreän ammoniakkin tuotantolaitoksen strateginen merkitys siirtymässä tulee tunnistaa. Valtion tuen ja riskinjakomekanismien tulee kohdistua energiainvestointien lisäksi ammoniakkin hyödyntämiseen lannoitteena. Tukipolitiikan ja sääntelyn on mahdollistettava vihreän ammoniakkin markkinoiden syntyminen siirtymävaiheessa, jolloin raaka-aine ei vielä ole kustannuksiltaan kilpailukykyinen fossiilisten vaihtoehtojen kanssa.

Etelä-Suomen sähkösaannin ja siirtoverkon vahvistaminen

Hallitus varmistaa Etelä-Suomen sähkösaannin ja vihreän siirtymän investointien edellytykset painottamalla kantaverkon kehittämistä Lounais- ja Etelä-Suomeen ja sujuvoittamalla siirtoverkkoinvestointien lupamenettelyjä. Sääntelyn tulee varmistaa ennakoitava ja taloudellisesti kannattava investointi- ja toimintaympäristö. Varsinais-Suomi on keskeinen investointialue teollisuudelle, vetytaloudelle ja dataintensiivisille ratkaisuille, mutta kantaverkon kapasiteetti rajoittaa kasvua. Kantaverkon kehittämisessä on priorisoitava yhteyksiä, jotka kytkevät länsirannikon sähköntuotannon Etelä-Suomen kasvukeskuksiin. Varsinais-Suomessa ajankohtainen ja kiireellinen kehityshanke on Lieto–Raisio-kantaverkkoyhteys. Seuraavat suuret kehitystarpeet ovat kantaverkkoyhteyksillä Rauma–Uusikaupunki–Raisio ja Lieto–Salo–Virkkala.

Hallitus selvittää ja päivittää myös sähkömarkkinoiden lainsäädäntökehikon siten, että Ahvenanmaan aluevesillä tuotettu merituulisähkö voidaan liittää manner-Suomen kantaverkkoon. Tämä on erittäin tärkeää Varsinais-Suomen ja muiden Etelä-Suomen korkean kulutuksen alueiden sähkösaannin turvaamiseksi.

Merialuesuunnittelun pysyvän rahoituksen turvaaminen rannikkomaakunnissa

Alueidenkäyttölain perusteella rannikkomaakuntien liitoille on osoitettu lakisääteinen merialuesuunnittelutehtävä ilman budjettirahoitusta. Kahdeksan rannikkomaakunnan merialuesuunnittelua koordinoi Varsinais-Suomen liitto. Toiminta rahoitetaan hankerahoituksella. Merialuesuunnittelun merkittävyys korostuu selvästi EU:n uuden meripolitiikan linjauksissa, ja EU tulee asettamaan uusia haasteita ja vaatimuksia merialuesuunnittelulle. Valtion tulee osoittaa rannikkomaakuntien liitoille riittävä rahoitus merialuesuunnittelutyön toteuttamiseen.

3. Elinvoimainen Varsinais-Suomi

Varsinais-Suomen kasvu perustuu teollisten ekosysteemien, korkean osaamisen, tutkimus- ja innovaatiotoiminnan sekä kansainvälisen kytkeytymisen vahvistamiseen. Maakunta on muuttovoittoinen ja nopeasti kasvava alue, jossa elinkeinoelämän investoinnit, korkeatasoinen koulutus ja toimivat työmarkkinat tukevat koko Suomen talouskasvua, kilpailukykyä ja uudistumiskykyä.

Varsinais-Suomessa teollisuus kasvaa muuta maata nopeammin, yritysten TKI-panostukset ovat vahvassa nousussa ja meriteollisuus, terveysteknologia, tekoäly, älykäs valmistaminen sekä ruokajärjestelmä muodostavat kansallisesti ja kansainvälisesti merkittäviä osaamiskeskittymiä. Varsinais-Suomen vahvuudet kytkeytyvät myös kokonaisturvallisuuteen, vahvistuvaan puolustus- ja kaksikäyttöteollisuuteen, huoltovarmuuteen ja vihreään siirtymään.

Keskeinen avain hyvän kehityksen jatkamiseen on, että koulutus-, tutkimus- ja innovaatiopolitiikkaa, työvoimapolitiikkaa sekä aluekehityksen rahoitus- ja tukijärjestelmiä tarkastellaan vahvemmin vaikuttavuus edellä. Resurssien kohdentamisen tulee perustua työmarkkinoihin, innovaatiotoiminnan edellytyksiin sekä alueiden todelliseen kehitysvaiheeseen. Kasvun vahvistaminen edellyttää toimivia korkeakoulu- ja TKI-ratkaisuja, osaajapolkuja ammatillisesta koulutuksesta korkeakouluihin sekä jatkuvan oppimisen kehittämistä, kuntien ja työllisyysalueiden taloudellisen kantokyvyn vahvistamista, kansainvälisten osaajien parempaa kiinnittymistä Suomeen ja aluekehityspolitiikkaa, joka tukee kasvua, investointeja ja rakennemuutoksen hallintaa myös Etelä- ja Länsi-Suomessa.

Kasvun kannalta vaikuttava korkeakoulutus- ja TKI-politiikka

Kasvavissa maakunnissa osaamiseen tehtävät investoinnit tukevat tehokkaimmin koulutustason nousua, osaavan työvoiman saatavuutta, yritysvetoista innovaatiotoimintaa ja teknologioiden kaupallistumista. Korkeakoulutuksen aloituspaikkojen, perusrahoituksen ja TKI-panostusten kohdentamisen on vastattava kasvavien alueiden opiskelijakysyntään, työmarkkinoiden tarpeisiin, elinkeinorakenteen kehitykseen ja osaamiskeskittymien vahvistumiseen.

Hallitus vahvistaa korkeakoulutuksen ja TKI-toiminnan roolia Suomen talouskasvun, kilpailukyvyn ja uudistumiskyvyn pohjana. Hallitus pitää kiinni parlamentaarisesta TKI-tavoitteesta sekä korkeakoulujen perusrahoituksen indeksisidonnaisuudesta. Kasvun kannalta ratkaisevaa on, että korkeakoulu- ja TKI-politiikkaa ohjaavan korkeakouluvision toimeenpano perustuu resurssien ohjaamiseen osaamistarpeiden, tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden perusteella.

Korkeakoulujärjestelmää kehitetään siten, että painopisteenä ovat koulutustason nousu ja tutkimuksen laatu ja vaikuttavuus, eikä resursseja sidota turhaan hallinnollisiin uudistuksiin. Tutkimuksen ja liiketoiminnan välistä arvoketjua vahvistetaan niin, että TKI-panostukset johtavat nykyistä järjestelmällisemmin kaupallistettaviin ja skaalattaviin ratkaisuihin.

Korkeakoulujen rahoitusjärjestelmää yksinkertaistetaan ja sen ohjausvaikutuksia selkeytetään. Samalla hallitus vahvistaa korkeakoulujen ja alueellisten TKI-toimijoiden edellytyksiä hyödyntää EU:n kilpailtua tutkimus- ja innovaatorahoitusta osana Suomen kasvua ja kansainvälistä vaikuttavuutta.

Meriteollisuuden osaamistason nosto

Hallitus vahvistaa Turun alueen teknillistä koulutusta ja tutkimusta sekä korkeakoulujen muodostamaa alan tutkimuskokonaisuutta. Hallitus lisää aloituspaikkoja ja nopeita koulutuspolkuja meriteollisuuden kriittisillä osaamisaloilla, mahdollistaa joustavat koulutusmallit työssäkäyville ja alanvaihtajille ja vahvistaa korkeakoulujen, ammatillisen koulutuksen ja yritysten yhteisiä koulutusohjelmia. Hallitus varmistaa meriteollisuuteen kohdistuvan TKI-rahoituksen jatkuvuuden ja tukee vahvojen ekosysteemien rakentamista kestäväen meriliikenteen, älykkään tuotannon ja arktisen meriteknologian aloilla.

Meriteollisuuden kilpailukyvyyn säilyttäminen ja tuotannon pitäminen Suomessa edellyttävät pitkäjänteisiä panostuksia osaamiseen, TKI-toimintaan sekä työvoiman saatavuuteen. Alan vahva tilauskanta, mukaan lukien Turun telakan pitkäaikaiset raamisopimukset, Rauman telakan jäänmurtajahankkeet sekä Teijon ja Uudenkaupungin telakoiden vahva kasvu, osoittavat meriteollisuuden kansainvälisen kilpailuaseman ja tarpeen varmistaa myönteisen kehityksen jatkuvuus Suomessa. Hallitus vahvistaa koko Lounais-Suomen kattavaa merellistä osaamiskeskittymää ja käynnistää merellisen kokonaisturvallisuuden ja matalan ilmatilan talouden kehittämisohjelmat, joissa vahvistetaan tutkimus- ja koeympäristöjä ja poistetaan lainsäädännöllisiä esteitä.

Lääketutkimuksen ja naisten terveyden innovaatiokeskittymän vahvistaminen

Perustutkimuksen rahoituksen ja kliinisten lääketutkimusten määrän väheneminen viime vuosina on heikentänyt terveysalan tutkimus- ja innovaatiotoiminnan vaikuttavuutta, kansainvälistä kilpailukykyä ja Suomen houkuttelevuutta investointiympäristönä sekä potilaiden mahdollisuutta päästä uusien hoitojen piiriin. Tilanteen korjaamiseksi hallitus vahvistaa perustutkimuksen ja soveltavan tutkimuksen rahoitusta, arvioi uudelleen nykyisten rahoitusinstrumenttien ja kannustinten toimivuutta sekä lisää kliinisten lääketutkimusten määrää ja laatua. Julkisen T&K-rahoituksen allokaatiossa painotetaan tutkimus- ja innovaationeuvoston tunnistamia strategisia painopisteitä.

Hallitus parantaa lupamenettelyjen sujuvuutta ja ennakoitavuutta vauhdittamalla EU:n kliinisten lääketutkimusten asetuksen kansallista toimeenpanoa, varmistaa terveys- ja biopankkiaineistojen tutkimuskäytön tietoturvallisesti sekä vahvistaa lääkäri-tutkijakoulutusta. Tutkimuksen ja hoidon integraatiota vahvistetaan syventämällä yliopistojen ja yliopistollisten sairaaloiden välistä yhteistyötä ja hyvinvointialueiden täysimääräistä roolia tutkimuksen mahdollistajina kehitetään kasvattamalla erillistä tutkimusrahoitusta yliopistollisille hyvinvointialueille.

Hallitus tunnistaa naisten terveyden edistämisen yhdeksi Suomen tulevaisuuden kasvu- ja ventialoista. Women's Health Hub Finland -aloitteen ympärille rakennetaan

kansainvälisen tason tutkimuksen, diagnostiikan ja terveysteknologian osaamiskeskittymä, jolle osoitetaan toiminnan edellyttämät resurssit. Keskittymä hyödyntää Turun alueen vahvaa olemassa olevaa ekosysteemiä ja globaaleja ankkuriyrityksiä. Naisten terveys on globaalisti täyttymätön tarve, johon Suomi voi vastata innovaatiopolitiikan, vienninedistämisen ja esimerkiksi kehityspolitiikan keinoin.

Saaristo ja tapahtumat kaksinkertaistavat matkailutulon

Hallitus tukee kestävän saaristomatkailun ja matkailuinfrastruktuurin kehittämistä, vauhdittaa matkailuyritysten investointeja ja parantaa saaristoalueiden saavutettavuutta. Kehittämisen painopisteinä ovat ympärivuotisen matkailun edistäminen ja saariston tunnettuuden vahvistaminen, tavoitteena matkailutulon kaksinkertaistuminen ja vahva asema osana Suomen matkailuvientiä.

Hallitus laatii kansallisen matkailustrategian jatkoksi konkreettisen kasvuohjelman, joka vahvistaa matkailuinvestointeja, kansainvälistä saavutettavuutta ja kestävää kasvua. Ohjelma kohdennetaan Suomen matkailumarkkinoinnissa tunnistettuihin kasvukärkiin, tärkeimpänä Turun saaristoon. Kasvuohjelman keskeisimmät tavoitteet ovat ympärivuotisen matkailun edistäminen sekä sujuvien matkaketjujen mahdollistaminen. Saaristomatkailun vauhdittamisessa hyödynnetään yritysten korotettuja investointitukitasoja pitkien etäisyyksien, kuljetusten, logistiikan, kausiluonteisuuden ja infrastruktuurin hajanaisuuden vuoksi.

Saariston ohella Varsinais-Suomen kansainvälistä vetovoimaa vahvistavat merkittävät kulttuuri-, urheilu- ja arkkitehtuurikohteet sekä Turun asema historiallisena ja eurooppalaisena kulttuurikaupunkina. Hallitus tunnistaa Turun kulttuurikohteet ja kansainväliset tapahtumat, kuten Paavo Nurmi Gamesin ja Ruisrockin ja muut alueen keskeiset kohteet, kuten Paimion parantolan, matkailutulon, kansainvälisen näkyvyyden ja alueellisen elinvoiman kannalta keskeisinä vetovoimatekijöinä.

Maahanmuutto ja kotoutuminen työvoiman saatavuuden tukena

Varsinais-Suomen talouskasvu, huoltovarmuus ja elinvoima edellyttävät riittävää työvoiman saatavuutta. Kansainvälisyys on Varsinais-Suomelle keskeinen kilpailutekijä, ja maahanmuuttopolitiikan tulee tukea osaajien ja työntekijöiden kiinnittymistä Suomeen sekä nopeaa integroitumista työelämään ja yhteiskuntaan.

Hallitus korjaa pysyvän oleskeluluvan poikkeussäännöstä koskemaan ylemmän korkeakoulututkinnon ohella myös Suomessa ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneita. Osaajien integroitumista työmarkkinoille vahvistetaan tukemalla korkeakoulujen uraohjausta ja työnantajayhteistyötä, mahdollistamalla kansainvälisille osaajille kieliopintojen aloittaminen jo ennen maahantuloa sekä kehittämällä yrityksille suunnattuja rekrytointi- ja harjoittelutukimalleja. Hallitus kohdentaa kotoutumiskoulutuksen rahoitusta työelämäintegroituneisiin koulutusmalleihin ja mahdollistaa työllisyysalueiden, kuntien ja korkeakoulujen rahoituksen joustavamman yhdistämisen.

Hallitus arvioi ja korjaa perheenyhdistämisen tulorajojen vaikutuksia työvoiman saatavuuteen. Liian korkeat tulorajat vaikeuttavat pysyvää asettumista ja lisäävät työvoiman vaihtuvuutta erityisesti aloilla, joilla palkkataso on maltillinen mutta työvoiman tarve kriittinen, kuten maataloudessa ja elintarviketeollisuudessa.

Kuntatalouden kantokyvyn ja investointikyvyn vahvistaminen

Hallitus uudistaa valtionosuusjärjestelmän kokonaisuutena siten, että se turvaa kuntien rahoituksen suhteessa niille säädettyihin tehtäviin ja väestörakenteen muutoksiin. Hallitus vahvistaa kuntien investointikykyä ja taloudellista kantokykyä, jotta elinvoimaa, infrastruktuuria ja kasvua tukevat investoinnit voidaan toteuttaa myös matalasuhdanteessa. Valtion tulee huolehtia, että uudet tehtävät rahoitetaan täysimääräisesti ja että kuntien talouteen vaikuttavat päätökset arvioidaan kokonaisuutena. Hallitus selkeyttää rahoitusjärjestelmää siten, että kuntien vastuiden, valtion ohjauksen ja hyvinvointialueiden veloitteiden välinen työnjako on selkeä.

Osa valtionosuuksien laskennallisista kustannuksista määräytyy kunnan saaristoisuuden perusteella. Saaristolain uudistus on päivittänyt lain vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä, mutta jää valtionosuusuudistuksen kaatumisen takia keskeneräiseksi. Hallitus varmistaa, että saaristolaki ja sen mukainen saaristoisuuden luokittelu otetaan täysimääräisesti huomioon valtionosuusjärjestelmässä, ja että rahoitus kohdentuu läpinäkyvästi niille kunnille ja alueille, joissa saaristoisuus aiheuttaa todellisia ja pysyviä lisäkustannuksia palvelujen järjestämiseen.

Aluekehitysrahoituksen ja aluetukikartan uudistaminen

Hallitus uudistaa aluekehittämisen kansallisen rahoitusjärjestelmän ja yritysten investointien aluetuet. Hallitus vaikuttaa EU:n aluetukipolitiikkaan siten, että rahoituksen vaikuttavuus kasvaa, eikä alueiden välille synny kilpailuvääristymää. Alueiden kehitystä ja tukitarpeita on arvioitava todellisten taloudellisten ja työmarkkinaolosuhteiden perusteella, ei ainoastaan harvan asutuksen tai suuralueisiin lukittujen NUTS-rajauksen pohjalta, jotka eivät vastaa alueiden sisäisiä kehitys- ja väestötiheyseroja. Painottamalla rakennerahastojen tuloksellisuutta niistä saadaan kansantaloudelle suurempi hyöty. Alueilla on paras näkemys alueellisesta tilannekuvasta ja vaikuttavista toimenpiteistä. Alueilla tulee olla vahva rooli aluekehitysrahoituksen kohdentamisessa. Rahoitusta tulee kohdentaa suoraan maakuntien liitoille, joilla on lakisääteinen vastuu aluekehityksestä.

Nykyisistä, muun muassa harvaan asutukseen ja maantieteelliseen sijaintiin pohjautuvista erisuuruista yritysten investointitukitasoista tulee luopua. Ne vääristävät yritysten välistä kilpailua. Mikäli alueellisesti kohdennettuja tukiprosentteja käytetään myös jatkossa, tulee korkeammat tukiprosentit mahdollistaa myös Etelä- ja Länsi-Suomen rakennemuutosalueilla. Erikseen pitää huomioida saariston erityisolosuhteet. Hallitus vahvistaa kansallista mandaattia kohdentaa ja päivittää tukialueita myös ohjelmakauden aikana äkillisissä rakennemuutostilanteissa sekä vaikuttaa EU:n valtiontukisääntelyyn ja sen tulkintoihin, jotta aluetukien käyttö tukee tasapainoista aluekehitystä koko maassa.

Työllisyyspalvelujärjestelmän korjaussarja

Työttömyysetuuksien rahoitusmalli, palvelujärjestelmän kaavamaisuus ja heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien palvelujen heikko saatavuus ovat aiheuttaneet kunnille ongelmia työllisyyspalvelu-uudistuksen toimeenpanossa. Työttömyysetuuksien niin sanottu kannustava rahoitusmalli koettelee kuntien taloudellista kantokykyä. Lakisääteisiä palveluja koskeva lainsäädäntö ei riittävästi tue paikallisten ratkaisujen kehittämistä ja palvelujen kohdentamista kustannusvaikuttavasti. Kunnilla ei myöskään ole riittävästi työkaluja pitkään työttömänä olleiden työnhakijoiden tukemiseen. Nykyiset järjestämislain mukaiset työllistymistä edistävät palvelut ovat liian suppeita kaikkein heikoimmassa asemassa olevien työllistämiseen.

Hallitusohjelmaan kirjataan työllisyyspalvelujärjestelmän korjaussarja. Työttömyysetuuksien rahoitusmallia muutetaan suhdanneriskien ja työttömyyden rakenteellisten tekijöiden kannalta oikeudenmukaisemmaksi. Kunnille mahdollistetaan nykyistä laajempi liikkumavara palvelutuotannossa ja palvelujen kohdentamisessa niistä hyötyville työnhakijoille. Haastavassa työmarkkina-asemassa olevien työllisyyspalvelujen asiakkaiden palvelut turvataan.

§ 80

Suomen merialuesuunnitelman päivitystyö ja alustava luonnos

VSLDno-2024-23

Liitteet

- 1 Suunnitteluratkaisut – Saaristomeri ja Selkämeren eteläosa
- 2 Suunnitelmapaketti – Suomi
- 3 Saaristomerien ja Selkämerien eteläosan alustava merialuesuunnitelma
- 4 Merkintäkortit

Merialuesuunnittelu on osa EU:n yhdenmetyä meripolitiikkaa, jolla pyritään älykkääseen, kestäväan ja osallistavaan siniseen talouteen. Merialuesuunnittelun tavoitteena on edistää merialueen eri käyttömuotojen kestävää kehitystä ja kasvua, merialueen luonnonvarojen kestävää käyttöä, sekä meriympäristön hyvän tilan saavuttamista. Merialuesuunnittelussa tarkastellaan eri käyttömuotojen tarpeita ja sovitetaan ne yhteen ottaen huomioon meriympäristön asettamat reunaehdot. Merialuesuunnitelma kattaa sekä Suomen aluevedet että talousvyöhykkeen.

Merialuesuunnittelun lainsäädöllinen tausta perustuu EU:n merialuesuunnitteludirektiiviin 2014/89/EU, joka velvoittaa jäsenvaltiot laatimaan merialuesuunnitelmat ja edistämään merialueiden kestävää käyttöä. Suomessa direktiivi on toimeenpantu maankäyttö- ja rakennuslain (nykyinen alueidenkäyttölaki) muutoksilla (mm. 2016/482). Lainsäädäntöä täydentää valtioneuvoston asetus merialuesuunnittelusta (816/2016), joka määrittää suunnittelualueet sekä vastuut rannikon maakuntien liitoille ja edellyttää suunnitelmien säännöllistä päivittämistä. Yhteisesti nämä säädökset muodostavat kehyksen, jonka tavoitteena on sovittaa yhteen merialueiden eri käyttömuodot ja tukea kestäväan meriympäristön saavuttamista.

Merialuesuunnitelmalla ei ole oikeusvaikutuksia, mutta strategisena kehittämisasiakirjana se tukee aluekehitystyötä kuten maakuntastrategian laadintaa sekä alueidenkäytön suunnittelua kuten maakuntakaavoitusta. Samalla merialuesuunnittelutyö tuottaa tietoa merellisten toimialojen tarpeista ja mahdollisuuksista, meriympäristön arvoista sekä edistää merellisten toimintojen yhteensovittamista.

Merialuesuunnitelman päivitysprosessin yhteydessä arvioidaan suunnitelman vaikutuksia SOVA-lain sekä Espoon sopimuksen mukaisesti. SOVA-laki säätelee strategisen tason ympäristövaikutusten arviointia viranomaisten suunnitelmissa ja ohjelmissa kansallisella tasolla. Espoon sopimuksen mukainen arviointi on kansainvälinen YVA-menettely, joka turvaa rajat ylittävän ympäristövaikutusten arvioinnin ja naapurivaltioiden osallistumisen.

Merialuesuunnitelman päivitystarve

Valtioneuvoston merialuesuunnittelusta antaman asetuksen mukaan maakuntien liittojen tulee tarkastella merialuesuunnitelmien ajantasaisuutta vähintään kymmenen vuoden välein. Ensimmäinen merialuesuunnittelukierros toteutettiin vuosina 2017–

2021 ja suunnitelma hyväksyttiin maakuntavaltuustoissa vuoden 2020 lopussa. Ympäristöministeriö toimitti Suomen ensimmäisen merialuesuunnitelman EU:hun hyväksyttäväksi maaliskuussa 2021.

Toimintaympäristössä on ensimmäisen merialussuunnitelman hyväksymisen jälkeen tapahtunut suuria muutoksia: EU-säädökset ovat uusiutuneet, merellisen energiatuotannon tavoitteet ovat kasvaneet, ilmastokysymykset ovat korostuneet, merenkulun ja merialueiden merkitys huoltovarmuuden ja kokonaisturvallisuuden näkökulmasta ovat kasvaneet. Edellä mainituista syistä merialuesuunnitelma on tarpeen tarkistaa asetuksessa säädettyä nopeammassa aikataulussa. Tavoitteena on päivitetyn suunnitelman valmistuminen vuoden 2027 aikana. Päivitystyön käynnistämisestä on päätetty rannikkomaakuntien liittojen hallituksissa keväällä 2024.

Merialuesuunnitelmaluonnoksen valmistelu ja hallinnollinen käsittely

Merialuesuunnitelma laaditaan tiiviissä yhteistyössä sidosryhmien kanssa, minkä vuoksi vuorovaikutus on tärkeä osa suunnittelua. Kaikilla viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään, on mahdollisuus osallistua merialuesuunnitelman valmisteluun. Merialuesuunnitelman päivitystyö etenee eri vaiheissa, joissa on määritelty mm. tilannekuva, suunnittelutavoitteet ja suunnitelman visio.

Maakuntahallitukset antavat kommentit alustavasta luonnoksesta ja pyytävät sidosryhmiltä kommentteja. Sidosryhmille suunnattu kommenttipyyntö lähetetään keskitetysti Varsinais-Suomen liitosta kesällä 2026.

Saadun palautteen perusteella valmistellaan merialuesuunnitelman luonnos. Merialuesuunnitelman luonnos asetetaan julkisesti nähtäville sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla ja samalla pyydetään lausunnot viranomaisilta, merellisiltä sidosryhmiltä ja asiantuntijaorganisaatioilta. Kuulemiskierros ajoittuu vuoden 2027 alkupuolelle.

Tavoitteena on, että maakuntavaltuustot hyväksyvät merialuesuunnitelman 2027.

Suomen merialuesuunnitelman sisältö

Merialuesuunnitelma kuvaa rannikon maakuntien liittojen johdolla muodostettua yhteistä näkemystä merialueen tulevan kestävän käytön suuntaviivoista.

Merialuesuunnitelmassa huomioitavat merelliset teemat ja sidosryhmät ovat energia-ala, meriliikenne (ml. satamat), kalastus, vesiviljely, kaivannaisala, meriteollisuus, sininen bioteknologia, kulttuuriperintö, matkailu ja virkistyskäyttö sekä meriympäristö ja merellinen luonto. Lisäksi huomioidaan maanpuolustuksen tarpeet ja merialueiden erityispiirteet. Merialuesuunnittelua läpileikkaavat teemat ovat Euroopan vihreän kehityksen ohjelma, ilmastoviisas merialuesuunnittelu, merellinen monikäyttö sekä kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus. Merialuesuunnittelussa tarkastellaan meriympäristöä kokonaisuutena sekä maan ja meren vuorovaikutusta.

Merialuesuunnitelma on kytköksissä Suomen Rannikkostrategian tavoiteasetteluun ja toimenpiteisiin. Molempien tavoitteena on edistää elinvoimaisia rannikkoyhteisöjä ja rannikon kestävästä käytöstä.

Valmistelija/lisätiedot

Heidi Saaristo-Levin, aluesuunnittelujohtaja

Essi Kärpijoki, Suomen merialuesuunnitteluyhteistyön koordinaattori

Timo Juvonen, erikoissuunnittelija

etunimi.sukunimi@varsinais-suomi.fi

Ehdotus

Esittelijä: Jyri Arponen, maakuntajohtaja

Maakuntahallitus:

1. merkitsee tiedoksi merialuesuunnitelman suunnittelutilanteen
2. keskustelee merialuesuunnitelman alustavasta luonnoksesta
3. valtuuttaa merialuesuunnittelun yhteistyön koordinaatiota pyytämään kommentit sidosryhmiltä ja järjestämään aiheesta webinaarin 16.6.2026.

§ 81

Lausunto fosforia sisältävien lannoitevalmisteiden ja lannan käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

VSLDno-2026-173

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt lausuntoa fosforia sisältävien lannoitevalmisteiden ja lannan käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen (64/2023) muuttamisesta. Lausunto pyydetään antamaan viimeistään 29.5.2026.

Fosforiasetus säätelee fosforilannoitusta Manner-Suomessa. Asetuksen tavoitteena on vähentää ravinnekuormitusta ja vesistöhaittoja rajoittamalla fosforin käyttöä mailla, joissa fosforilisäyksillä ei saada sadonlisää. Asetus koskee kaikkia fosforilannoitteita, mukaan lukien epäorgaaniset ja orgaaniset valmisteet sekä kotieläinten lanta. Asetuksen sisältyy niin sanottu lantapoikkeus, joka sallii suuremman fosforilisäyksen lannasta peräisin olevan fosforin levitykselle.

Lantapoikkeus säädettiin vuonna 2023 määräaikaiseksi ja se oli päättymässä vuoden 2025 alusta. Poistamisen siirtymäaikaa jatkettiin vuoden 2026 loppuun saakka. Hallitusohjelman kirjauksen pohjalta lantapoikkeuksen poistamisen talous- ja ympäristövaikutuksia selvitettiin Lukelta tilatussa selvityksessä.

Asetusmuutoksen tavoitteena on ehkäistä fosforilannoituksesta aiheutuvia vesistöhaittoja erityisesti Saaristomeren valuma-alueella. Muutoksella ehdotetaan, että lantapoikkeus sallitaan jatkossa muutoin valtakunnallisesti, mutta sitä ei saa soveltaa asetuksen liitteessä 3 luetelluissa Saaristomeren valuma-alueen kunnissa. Lisäksi asetuksella rajattaisiin taajama-alueiden puuistutukset fosforin perustamisvaihetta koskevien rajoitusten ulkopuolelle viher- ja ympäristörakentamisessa. Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2027.

Valmistelija/lisätiedot

Malla Rannikko-Laine, edunvalvontajohtaja
Heidi Saaristo-Levin, aluesuunnittelujohtaja
Miika Tiainen, edunvalvonnan erikoissuunnittelija
Timo Juvonen, erikoissuunnittelija
etunimi.sukunimi@varsinais-suomi.fi

Ehdotus

Esittelijä: Jyri Arponen, maakuntajohtaja

Maakuntahallitus päättää antaa luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi fosforia sisältävien lannoitevalmisteiden ja lannan käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta seuraavan lausunnon:

Varsinais-Suomen liitto pitää alun perin vuonna 2023 voimaan astuneen fosforiasetuksen tavoitteita vesistökuormituksen vähentämisestä ja Saaristomeren tilan parantamisesta erittäin tärkeinä. Fosforilannoituksen ohjaaminen lähemmäs kasvien todellista ravinnetarvetta on keskeinen keino vähentää vesistöihin

kohdistuvaa kuormitusta, erityisesti savimailla, joilla lisätty fosfori ei korkeammissa viljavuusluokissa enää tuo vastaavaa sadonlisää.

Saaristomeri on matala ja herkkä vesialue, jonka keskeinen ympäristöongelma on rehevöityminen, ja siksi fosforikuormituksen vähentämiseen tähtäävien toimien on oltava johdonmukaisia ja vaikuttavia. Lantapoikkeuksen perusajatus – mahdollisuus käyttää kotieläintuotannossa syntyvää lantaa pelloilla ravinteena myös tilanteissa, joissa maan fosforitaso on jo korkea – on vesiensuojelun näkökulmasta ongelmallinen. Poikkeus sallii kasvien tarvetta suuremman fosforilisäyksen ja siten hidastaa peltojen fosforitason alenemista, mikä on ristiriidassa vesien hyvän tilan saavuttamista koskevien tavoitteiden kanssa. Poikkeus myös ylläpitää ravinneylijäämää alueilla, joilla vesistökuormituksen vähentäminen on kaikkein kriittisintä.

Hallitusohjelmassa korostetaan Saaristomeren suojelua sekä ravinnekierron merkittävää parantamista. Ohjelman mukaan eläinperäisiä ravinteita on saatava nykyistä tehokkaammin siirrettyä ylijäämäalueilta alijäämäalueille, ja tätä varten on kehitettävä teknologisia ja logistisia ratkaisuja kustannustehokkaasti. Pysyvä lantapoikkeus olisi tältä osin ristiriidassa hallitusohjelman tavoitteiden kanssa.

Varsinais-Suomen liitto ei pidä kannatettavana fosforiasetukseen tehtäviä pysyviä poikkeuksia. Liitto pitää tärkeänä ja välttämättömänä, että mikäli lantapoikkeuksesta tehdään pysyvä, sen soveltaminen rajataan pois Saaristomeren valuma-alueelta asetusehdotuksessa esitetyllä tavalla. Saaristomeren valuma-alueella sijaitsee merkittäviä kotieläintalouden keskittymiä, joissa lannan määrä on suuri suhteessa käytettävissä olevaan peltopinta-alaan. Saaristomeren valuma-alueella peltojen keskimääräinen fosforiluku on koko Manner-Suomen korkein. Fosforilukujen määrätietoinen alentaminen on edellytys sille, että fosforin huuhtoumaa voidaan vähentää merkittävästi ja Saaristomeren tila saada paranemaan. Aluerajaus kohdistuu ympäristön kannalta herkimpiin alueisiin ja tukee alueelle jo kohdistettuja vesiensuojelun ohjelmia, toimenpiteitä ja niihin käytettyjä resursseja.

Liitto pitää perusteltuna, että fosforisääntely ohjaa entistä johdonmukaisemmin kasvien tarpeen mukaiseen lannoitukseen ja ylisuuren fosforitason määrätietoiseen alentamiseen. Samalla on tärkeää, että sääntelyä toimeenpantaessa varmistetaan ravinteiden kierrätyksen sekä lannan prosessoinnin ja kuljetuksen toimivat edellytykset, jotta poikkeuksiin perustuvaa sääntelyä voidaan vähentää ja ravinteet kohdentaa aidosti tarvealueille. Ravinteiden kiertoon on tarjottava kotieläintiloille ja lantaa vastaanottaville kasvinviljelytiloille riittävät kannusteet. Saaristomeren alueelle tulee ohjata nykyistä enemmän rahoitusta tarvittavien ympäristöinvestointien toteutukseen.

Varsinais-Suomen liitto toteaa myös, että vesiensuojelun tavoitteiden saavuttaminen edellyttää toimia laajasti eri valuma-alueilla ja kuormituslähteissä. Pelkkä Saaristomeren valuma-alueeseen kohdistuva sääntely ei yksin riitä, vaan ravinnekuormitusta on tarpeen vähentää johdonmukaisesti myös muilla valuma-alueilla.

Lisäksi liitto pitää tärkeänä, että fosforisääntelyssä huomioidaan tasapuolisesti myös viher- ja ympäristörakentaminen. Viherrakentamisen lannoittamisen tulee perustua

niin ikään todelliseen tarpeeseen. Varsinais-Suomen liitto pitää tärkeänä, että myös viherrakentamisen lannoittamisessa noudetaan lannoitteiden enimmäismääriä, eikä ympäristön tilaa heikentäviä poikkeuksia sallita.

§ 82

Varsinais-Suomen liikkumisen ohjauksen toimenpidesuunnitelma 2026–2030

VSLDno-2026-46

Varsinais-Suomen liikennejärjestelmätyn tarkoituksena on kehittää sujuvaa, turvallista ja kestävää liikennettä niin arjen kuin elinkeinoelämän tarpeisiin. Ohjaavana asiakirjana toimii Varsinais-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelma, joka kokoaa yhteen alueen toimijoiden yhteisen näkemyksen siitä, miten liikennettä Varsinais-Suomessa kehitetään pitkällä aikavälillä. Suunnitelma viimeisin päivitys valmistui helmikuussa 2025.

Nyt julkaistavalla Varsinais-Suomen Liikkumisen ohjauksen toimenpidesuunnitelma 2026–2030:lla toteutetaan Varsinais-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitetta: liikkumisen ohjauksen keinoin kannustetaan asukkaita ja yrityksiä kestäviin kulkutapoihin ja liikennetarpeen hillintään. Tarkoituksena on vaikuttaa liikkumisen määrään, tarpeisiin ja liikkumismuotoihin ihmisten tietoisuuden, asenteiden ja tottumusten kautta ja lisätä näin jo olemassa olevan infrastruktuurin mahdollisimman hyödyllistä ja tehokasta käyttöä.

Kestävän liikkumisen edistämiseen tarvitaan sekä infrastruktuurin parantamista mutta myös kattavia liikkumisen ohjauksen toimenpiteitä. Parhaat tulokset saavutetaan, kun olosuhteet tehdään houkutteleviksi ja samalla vaikutetaan asenteisiin.

Toimenpidesuunnitelma 2026–2030 on neljäs maakunnan liikkumisen ohjauksen toimenpidesuunnitelma, jonka on laatinut ja sen seurannasta vastaa Valonia. Toimenpidesuunnitelma pohjautuu useisiin suunnitelmiin ja ohjelmiin, jotka määrittävät liikenteen kehityssuuntaa Varsinais-Suomessa, kokoaa yhteen kuntien tavoitteita ja luo yhteisen suunnan alueelliselle ja seudulliselle yhteistyölle. Myös laaja asiantuntijajoukko sekä poliittiset päättäjät ovat antaneet näkemyksiään toimenpideohjelmaan kyselyiden ja työpajojen kautta.

Varsinais-Suomen liikkumisen ohjauksen toimenpidesuunnitelman kärkiteemat:

Matkaketjujen kokonaisvaltainen edistäminen, jossa erityisesti keskitytään

- Joukkoliikenteen edistämiseen myös haja-asutusalueilla
- Solmupisteiden ja liityntäpisteiden kehittämiseen
- Matkaketjukokemuksen parantamiseen loppukäyttäjälle
- Liikenneympäristön miellyttävyyden huomioimiseen
- Lähi- ja kaupunkilogistiikkaan

Jalankulun ja pyöräliikenteen edistäminen

- Pyörämatkailun olosuhteiden kehittämiseen
- Ympäri vuotisen aktiivisen liikkumisen mahdollistamiseen
- Kuntien kävely ja pyöräilyn edistämishjelmien laadinnan tukemiseen
- Kuntien kävely ja pyöräilyn edistämishjelmien toimenpiteiden toteutukseen

Asenteisiin vaikuttaminen, jossa erityisesti keskitytään

-
- Vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja osallisuuden lisäämiseen
 - Kestävän liikkumisen viestintään
 - Seudullisen yhteistyön lisäämiseen
 - Kuntien tukemiseen kestävän liikkumisen strategisessa kehittämisessä

[Varsinais-Suomen liikkumisen ohjauksen toimenpidesuunnitelma 2026–2030](#)

Tämän suunnitelman toimenpiteiden onnistunut toteutus edellyttää laajaa vuorovaikutusta asukkaiden ja sidosryhmien, kuten liikennöitsijöiden, oppilaitosten ja työpaikkojen kanssa. Osallistavan toimintatapa on liikkumisen ohjauksen keskiössä. Kestävämpi, terveellisempi ja turvallisempi liikkumisen kokonaisuus tehdään yhdessä.

Valmistelija/lisätiedot

Riikka Leskinen, toimialapäällikkö
etunimi.sukunimi@valonia.fi

Ehdotus

Esittelijä: Jyri Arponen, maakuntajohtaja

Hallitus merkitsee tiedoksi Varsinais-Suomen Liikkumisen ohjauksen toimenpidesuunnitelman 2026–2030.

§ 83

Perussuomalaisten valtuustoryhmän aloite "Valtuustoaloite esteettömän kulkusillan säilyttämiseksi Kurjenrahkan kansallispuistossa – maakunnallisen yhteistyöhankkeen käynnistäminen."

VSLDno-2026-223

Perussuomalaisten valtuustoryhmä jätti Varsinais-Suomen maakuntavaltuuston kokouksessa 8.12.2025 (§ 48) seuraavan aloitteen:

"Valtuustoaloite esteettömän kulkusillan säilyttämiseksi Kurjenrahkan kansallispuistossa – maakunnallisen yhteistyöhankkeen käynnistäminen"

Kurjenrahkan kansallispuisto on Varsinais-Suomen suurin suojeltu suoalue ja yksi maakunnan merkittävimmistä luontomatkailun vetovoimatekijöistä. Puisto on osa laajaa Kuhankuonon retkeilyreitistöä, joka yhdistää useita Varsinais-Suomen kuntia ja tarjoaa laajat mahdollisuudet luonnossa liikkumiseen ja virkistytymiseen.

Kurjenrahkan esteetön Karpalopolku on Varsinais-Suomen ainoita täysin esteettömiä reittejä kansallispuistoalueilla. Se mahdollistaa luonnossa liikkumisen myös liikuntarajoitteisille, ikäihmisille, lapsiperheille ja apuvälineitä käyttäville henkilöille. Reitin yhteydessä sijaitseva noin 170 metriä pitkä kulkusilta mahdollistaa pääsyn Savojärven laiturille ja järvimaisemiin. Ilman siltaa esteetön pääsy vesirajalle olisi jyrkän maaston vuoksi käytännössä mahdotonta.

Kurjenrahka on erittäin suosittu retkikohde, jossa vierailee vuosittain kymmeniä tuhansia kävijöitä – esimerkiksi vuonna 2020 kävijämäärä nousi lähes 100 000:een. Esteettömän reitin ja sillan säilyttäminen on näin ollen maakunnallisesti merkittävä kysymys: se vahvistaa yhdenvertaisuutta, tukee kestäväää matkailua ja lisää Varsinais-Suomen luontokohteiden saavutettavuutta.

Kurjenpesän palvelupisteen julkaiseman tiedon mukaan sillan kuntokartoituksessa on todettu rakenteiden olevan niin huonokuntoisia, ettei niitä voida enää turvallisesti käyttää. Ilman uudelleenrakentamista yhteys esteettömälle rantareitille joudutaan sulkemaan, mikä merkitsisi ainutlaatuisen saavutettavan luontokohteen menetystä.

Koska Kurjenrahkan kansallispuisto sijaitsee usean kunnan rajalla, ratkaisu sillan säilyttämiseksi löytyy kuntien välisellä ja maakunnallisella yhteistyöllä.

Perussuomalaisten valtuustoryhmä esittää, että Varsinais-Suomen liitto käynnistää ja koordinoi maakunnallisen yhteistyöhankkeen, jonka tavoitteena on:

1. Selvittää ja toteuttaa Kurjenrahkan esteettömän kulkusillan uudelleenrakentaminen,
2. Edistää hankkeelle rahoituksen saamista esimerkiksi EU-hankkeiden, ympäristö- ja matkailutukien tai muiden yhteishankkeiden kautta,
3. Vahvistaa Varsinais-Suomen kuntien yhteistyötä esteettömien luontokohteiden kehittämisessä osana maakunnan matkailustrategiaa.

Kyse ei ole vain yksittäisestä rakenteesta, vaan koko Varsinais-Suomen matkailu- ja hyvinvointipalveluja tukevasta investoinnista – mahdollisuudesta varmistaa, että luonto ja sen elämykset ovat saavutettavissa kaikille.”

Valmistelija/lisätiedot

Heidi Saaristo-Levin, aluesuunnittelujohtaja
Arttu Koskinen, erikoissuunnittelija
etunimi.sukunimi@varsinais-suomi.fi

Ehdotus

Esittelijä: Jyri Arponen, maakuntajohtaja

Maakuntahallitus päättää esittää maakuntavaltuustolle seuraava:

Varsinais-Suomen liitto on selvittänyt valtuustoaloitteessa esitetyn mukaisesti yhdessä kansallispuistoista vastaavan Metsähallituksen kanssa mahdollisuuksia kulkusillan uusimiseksi. Koska Metsähallituksella ei ole resursseja kulkusillan uusimiseen, on se suunnitellut jo aiemmin hakevansa tukea EU:n maaseuturahoituksen yleishyödyllisten ympäristö- ja ilmastoinvestointien rahoituksesta. Metsähallitus on arvioinut uusimishankkeen budjetiksi 150 000 euroa. Koska hankkeen toteuttajana olisi julkinen taho, olisi hankkeen 80 % tukiosuudesta 30 % (36 000 €) oltava julkista rahoitusta. Loput 20 % (30 000 €) tulisi olla yksityistä rahaa. Metsähallitus on ilmoittanut, ettei sillä ole taloudellisia mahdollisuuksia osallistua hankkeen rahoitukseen.

Varsinais-Suomen liitto muodostaa yhdessä yhdeksän kunnan (Aura, Kaarina, Masku, Mynämäki, Nousiainen, Pöytyä, Raisio, Rusko ja Turku) kanssa Kuhankuonon retkeilyreitistö- ja virkistysalueyhdistyksen, jonka tehtävänä on kehittää ja ylläpitää Turusta Kurjenrahkan kansallispuistoon ja aina Vaskijärven luonnonpuistoon Satakunnan rajalle kulkevaa Kuhankuonon retkeilyreitistöä. Koska esteetön kulkusilta Savojärven rantaan sijaitsee reitistön varrella, on luontevaa, että tätä olemassa olevaa yhteistyötä hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan myös esteettömän kulkusillan uusimiseen tähtäävän hankkeen valmistelussa.

Varsinais-Suomen liitto on tiedustellut Kuhankuonon retkeilyreitistö- ja virkistysalueyhdistyksen jäsenkunnilta alustavasti mahdollisuuksista osallistua julkisen rahoituksen osuuden (36 000 €) kattamiseen yhdistyksen kuntien väkilukuun perustuvien jäsenmaksujen mukaisella suhteellisella jaolla, mikäli hankehakemus toteutuu ja menestyy. Ajatus on saanut pääosin – joskaan ei täysin – myönteisen vastaanoton. Menettelyä tullaan esittämään virallisesti yhdistyksen kevätkokouksessa 26.5.2026.

Koska kulkusilta sijaitsee kansallispuiston alueella, hankerahoituksen hakijana ja hankkeen toteuttajana toimisi Metsähallitus. Yksityisen rahoituksen osuuden selvittäminen käynnistyy, mikäli julkisen rahoituksen osuudesta päästään yhdistyksen jäsenten kesken sopuun.

Varsinais-Suomen strategia 2040+ korostaa kaikkien väestöryhmien arvoa ja osallisuutta. Varsinaissuomalaisten luontohyvinvoinnin tukeminen on tärkeä osa strategian hyvinvointia ja hyvää elämää koskevia tavoitteita. Varsinais-Suomen

matkailuelinkeinon kehittämisen tiekartta vuosille 2021–2027 korostaa saavutettavuutta ja vastuullisuutta. Tiekartta tunnistaa kansallispuistojen retkeilyrakenteiden keskeisyyden luontomatkailun kannalta ja toteaa näiden rakenteiden kunnossapidon ja kehittämisen rahoituksen olevan riittämätöntä. Esteettömyyden kehittäminen luontomatkailussa yleisesti ja konkreettisenä kohteena Kurjenrahkan esteettömän kulkusillan uusiminen edistää maakunnan strategisten tavoitteiden toteutumista.

Vaikka Savojärven esteettömän kulkusillan uusimiseen tähtäävä hanke on mielekäs koko maakunnan kannalta, on painotettava, ettei valtiontalouden säästöistä johtuvien kansallispuistojen retkeilyinfrastruktuurin heikennysten paikkaamisesta kuntarahoituksella voi tulla vakiintunut käytäntö. Kansallispuistojen retkeilyinfrastruktuurin ylläpito ja kehittäminen kuuluu Metsähallituksen vastuulle.

Maakuntahallitus päättää esittää maakuntavaltuustolle, että se pitää edellä esitettyä vastausta riittävänä ja että aloite on loppuun käsitelty.

§ 84

Lausunto perustuslain ja vaalilain muutoksesta

VSLDno-2026-197

Oikeusministeriössä on käynnissä parlamentaarinen valmistelu perustuslain ja vaalilain muuttamiseksi vaalialueita koskevan mallin mahdollistamiseksi. Valmistelu perustuu puoluesihteereistä koostuneen parlamentaarisen vaalialuetyöryhmän loppuraporttiin (23.1.2025). Työryhmän työ toteutti Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmakirjausta vaalijärjestelmän suhteellisuuden parantamisesta ja sen pohjalta on linjattu lainsäädäntöhankkeen käynnistämisestä.

Valmistelussa tarkasteltava vaalialuemalli perustuu siihen, että eduskuntavaaleissa vaalipiiri, josta valitaan alle kahdeksan kansanedustajaa, muodostaisi vuoden 2031 vaaleista eteenpäin jatkossa vaalialueen toisen vaalipiirin kanssa. Vaalilakiin säädettäisiin etukäteen vaalialueiden muodostumisperiaatteet kaikkien vaalipiirien osalta, vaikka vaalialueen käyttöönotto olisi useimpien vaalipiirien kohdalla epätodennäköistä. Ehdokasasettelu säilyisi vaalipiirikohtaisena ja äänestäminen kohdistuisi oman vaalipiirin ehdokkaisiin, mutta vaalialueen sisällä annetut äänet vaikuttaisivat koko vaalialueen tulokseen.

Lakimuutosten valmistelun tueksi valtioneuvosto on asettanut parlamentaarisen ohjausryhmän, jonka tehtävänä on linjata vaalialueiden muodostamisen periaatteita ministeriön virkamiestyöryhmälle. Parlamentaarinen ohjausryhmä esitti 14.4.2026 pyynnön osalle maakuntien liitoista tulla kuultavaksi vaalialueiden muodostamista koskevista periaatteista ohjausryhmän kokoukseen 23.4.2026. Lisäksi liittoja pyydettiin toimittamaan asiasta kokouksen yhteydessä kirjallinen asiantuntijalausunto.

Varsinais-Suomen liitto osallistui kuulemiseen ja on antanut ohjausryhmälle asiantuntijalausunnon, jossa on tarkasteltu vaalialuemallia yleisten periaatteiden ja jatkovalmistelussa huomioon otettavien näkökulmien tasolla. Lausunnossa on lähdetty siitä, että Varsinais-Suomen vaalipiiri ei nykytilanteessa ole välittömästi vaalialuemallin kohteena, minkä vuoksi liitto ei ole ottanut kantaa yksittäisten vaihtoehtojen vaalialueratkaisujen paremmuuteen, vaan on painottanut valmistelun reunaehdoista sekä vaalijärjestelmän ymmärrettävyyttä ja legitimitiä. Parlamentaarisen ohjausryhmän kuulemisten perusteella ohjausryhmä antoi maakuntien liitoille mahdollisuuden täydentää jo annettuja kannanottoja 14.5.2026 mennessä.

Lausunnossa pyydettiin vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

1a) Alla on esitetty vaihtoehdot A, B ja C, siitä miten vaalipiirit voisivat muodostaa keskenään vaalialueita. Mikä olisi näistä nähdäksenne paras vaihtoehto?

1b) Perustelunne vaihtoehdolle

2) Onko teillä muuta lausuttavaa valmisteilla olevasta vaalialuemenetelmästä, jota valmistellaan parlamentaarisen vaalialuetyöryhmän linjausten mukaisena?

Vaalialueiden muodostumiseen esitetyt vaihtoehdot Varsinais-Suomen osalta on esitelty alla.

Vaihtoehto A

Varsinais-Suomen ja Satakunnan vaalipiirin muodostama vaalialue

Vaihtoehto B

Varsinais-Suomen ja Hämeen vaalipiirien muodostama vaalialue

Vaihtoehto C

Varsinais-Suomen ja Pirkanmaan vaalipiirien muodostama vaalialue

Valmistelija/lisätiedot

Malla Rannikko-Laine, edunvalvontajohtaja
Miika Tiainen, erikoissuunnittelija
etunimi.sukunimi@varsinais-suomi.fi

Ehdotus

Esittelijä: Jyri Arponen, maakuntajohtaja

Maakuntahallitus päättää merkitä tiedoksi seuraavan asiantuntijalausuntona 23.4.2026 annetun lausunnon:

Yleistä

Varsinais-Suomen vaalipiiri ei nykytilanteessa kuulu niihin vaalipiireihin, joihin vaalialuemalli välittömästi kohdistuisi, eikä Varsinais-Suomen liitto antanut lausuntoa parlamentaarisen vaalialuetyöryhmän loppuraportista. Tästä syystä liiton lausunto keskittyy mallin yleisiin periaatteisiin sekä siihen, millaisia näkökulmia Varsinais-Suomen näkökulmasta tulisi ottaa huomioon jatkovalmistelussa.

Vastaus kysymykseen 1a (vaihtoehtojen A, B tai C paremmuus)

Varsinais-Suomen liitto ei näe tarkoituksenmukaiseksi ottaa kantaa yksittäisen vaihtoehdon (A, B tai C) paremmuuteen.

Kaikki esitetyt vaihtoehdot ovat Varsinais-Suomen näkökulmasta luonteeltaan hypoteettisia, koska vaalialue muodostuisi vasta tilanteessa, jossa joko Varsinais-Suomen vaalipiirin tai jonkin ympäröivän vaalipiirin edustajamäärä laskisi alle kahdeksan.

Vaihtoehtojen vertaileminen edellyttäisi alueilla valmistelua, jota nykyinen menettely ja aikataulu eivät mahdollista. Tämän vuoksi liitto pitää tärkeänä, että vaalialueiden muodostamisen periaatteista ja vaikutuksista käydään varsinainen osallistava valmistelu ennen ratkaisujen lopullista lukitsemista.

Vastaus kysymykseen 1b (perustelut kannalle)

Vaikka Varsinais-Suomen liitto ei ota kantaa vaihtoehtojen keskinäiseen paremmuusjärjestykseen, liitto katsoo, että jos vaalialueiden muodostamiseen päädytään, tulisi siinä yleisesti huomioida alueiden väliset työssäkäynti-, asiointi- ja palveluyhteydet. Asiointisuuntien huomiointi tekee mallista uskottavamman kansalaisten silmissä.

Ehdokasasettelun vaalipiirikohtaisuus ja äänestäminen oman vaalipiirin ehdokkaista on keskeistä alueellisen edustavuuden näkökulmasta ja sitä tulee pitää myös jatkovalmistelussa lähtökohtana. Lisäksi mahdollisten vaalialueiden olla etukäteen selkeästi määriteltyjä, eikä perustua yksittäisiin ratkaisuihin yksittäisten vaalien yhteydessä, jotta vaalipiirit ja -alueet muodostavat keskenään harkitun kokonaisuuden.

Vastaus kysymykseen 2 (muuta lausuttavaa vaalialuemenetelmän valmisteluun)

Varsinais-Suomen liitto pitää tärkeänä, että vaalijärjestelmän kehittämisessä tarkastellaan rinnakkain poliittisen suhteellisuuden toteutumista, alueellista edustavuutta sekä äänestäjien ja ehdokkaiden näkökulmasta järjestelmän ymmärrettävyyttä ja legitimizeettiä.

Varsinais-Suomen liitto korostaa, että vaalijärjestelmän uudistamisen on oltava kansalaisten näkökulmasta mahdollisimman selkeää ja ymmärrettävää. Vaalialuemalli, jossa kahden vaalipiirin äänet lasketaan yhteen ja tulos tämän jälkeen suhteutetaan takaisin vaalipiireihin, monimutkaistaa vaalien tuloslaskentaa ja voi heikentää äänestäjien käsitystä oman äänen vaikutuksesta. Jos järjestelmä ei ole kansalaiselle läpinäkyvä, myös uudistuksen legitimizeetti jää hauraaksi. Liitto pitää vältettävänä tilannetta, jossa Suomeen vakiintuu kahdenlainen vaalituloksen määräytymistapa.

Jos vaalialueiden jatkovalmisteluun kuitenkin päädytään, Varsinais-Suomen liitto esittää, että vaalialueiden määräytymisen perustelut avataan läpinäkyvästi ja että niiden toiminnalliset ja demokraattiset vaikutukset arvioidaan huolellisesti.

Lisäksi liitto katsoo, että mallin jatkovalmistelu edellyttää laajempaa julkista keskustelua ja erityisesti vuoropuhelua niiden vaalipiirien kesken, joiden osalta vaalialueiden muotoutumisessa on tosiasiallista liikkumavaraa, eli useita vaihtoehtoisia suuntia. Alueiden keskinäisen keskustelun mahdollistaminen ja näkökulmien huomioon ottaminen on edellytys päätösten hyväksyttävyydelle.

§ 85

Lausunto tilastotuotannon muutoksista

VSLDno-2026-191

Tilastokeskus on pyytänyt Varsinais-Suomen liitolta lausuntoa tilastotuotannon muutoksia koskevasta ehdotuksesta. Lausunto pyydetään toimittamaan lausuntopalvelun kautta viimeistään 25.5.2026.

Tilastokeskus toimii tilastolaissa määriteltynä kansallisena tilastoviranomaisena, ja sen tuottama tilastotieto perustuu suurelta osin Euroopan unionin sääntelyyn. Tulevina vuosina EU-asetuksiin perustuvan tilastotuotannon määrä kasvaa merkittävästi muun muassa kansantalouden tilinpidon, ympäristötilinpidon, väestötilastojen sekä energia- ja yritystilastojen osalta. Samanaikaisesti Tilastokeskuksen käytettävissä olevat resurssit vähenevät, mikä edellyttää tilastotuotannon priorisointia ja tuotantotapojen uudistamista.

Lausunto pyydetään Tilastotuotannon muutokset 2027 -muistiosta, jossa on kuvattu budjettirahoitteiseen tilastotuotantoon kohdistuvia mahdollisia muutoksia. Tarkastelun kohteena olevien toimenpiteiden tavoitteena on turvata lakisääteisten ja EU-velvoitteisiin perustuvien tilastojen laadukas tuotanto. Käytännössä tämä tarkoittaa tiettyjen tilastokokonaisuuksien lakkauttamista, tuotannon keskeyttämistä tai julkaistavien tietojen supistamista. Heikennykset kohdistuvat ennen kaikkea kansantalouden ja yritystoiminnan tilastoihin, väestö- ja vaalitulastoihin sekä koulutuksen tilastointiin. Tilastokeskus on jo ennen nyt ehdotettuja heikennyksiä lakkauttanut tai supistanut mm. yritystoimintaa, kansantalouden tuottavuutta ja meriliikennettä koskevaa tilastotuotantoa.

Valmistelija/lisätiedot

Antti Vasanen, tietopalvelupäällikkö
etunimi.sukunimi@varsinais-suomi.fi

Ehdotus

Esittelijä: Jyri Arponen, maakuntajohtaja

Maakuntahallitus päättää antaa Tilastokeskuksen tilastotuotannon muutoksista seuraavan lausunnon.

Tilastokeskus tuottaa Suomessa erittäin laadukasta ja luotettavaa tietoa päätöksenteon tueksi, ja suuri osa tästä tiedosta on avoimesti eri viranomaisten käytössä. Kattava ja avoin tilastotiedon tuottaminen on ensiarvoisen tärkeää tietoperusteisen päätöksenteon mahdollistamiseksi. Luotettava, vertailukelpoinen ja kattava tilastotuotanto on keskeinen osa kansallista aineetonta kriittistä infrastruktuuria, jonka ylläpitoon on kohdennettava riittävät resurssit.

Luotettavalla ja puolueettomalla kansallisella tilastotuotannolla on myös laajempi merkitys kansalaisyhteiskunnan luottamuksen rakentamisessa. Läpinäkyvillä

menetelmillä tuotetun yhteisen tietopohjan merkitys on kasvanut entisestään väärän tai tahallisesti harhaanjohtavan informaation levitessä tehokkaasti sosiaalisessa mediassa. Näin ollen kaikkiin tilastotuotannon heikennyksiin tulee suhtautua varauksella. On varmistettava, että yhteiskunnan toiminnasta on jatkossakin luotettava ja monipuolinen tilannekuva.

Tiedontuotannon alueellinen kattavuus on erityisen tärkeää eri ilmiöiden alueiden välisten erojen ymmärtämiseksi. Ilman kattavaa kunta- ja maakuntatason tilastotietoa paikallis- ja aluehallinnon tietopohjainen kehittäminen vaarantuu ja ymmärrys yhteiskunnallisesta kehityksestä tai ympäristön tilasta jää merkittävällä tavalla vaillinaiseksi. Tämän vuoksi on varmistettava, että mahdolliset tilastotuotannon supistukset eivät uhkaa alueittain tuotetun tiedon saatavuutta. Myös olemassa olevien alueellisten tilastotuotteiden aikasarjat tulee säilyttää katkeamattomina.

Taloutta ja globalisaatiota kuvaavien tilastojen heikennykset vaarantavat kattavan kokonais kuvan tuottamisen maan talouskehityksestä ja etenkin tulevan talouskehityksen ennakkoinnin. Lakkautettavaksi esitetyistä tilastoista kansantalouden tuottavuus on tietosisältönä erittäin merkittävä talouden kilpailukykyä ja tulevaa kehityspotentiaalia kuvaava mittari ja teollisuuden uudet tilaukset ennakoivat tulevaa talouskehitystä laajasti. Tuotannon suhdannekuvaaja puolestaan auttaa seuraamaan talouden nopeita ja yllättäviä muutoksia, eikä sen julkaisusyklin harventaminen ole siksi perusteltua.

Vaadittavia säästöjä tulisi hakea ennemmin esimerkiksi kokeellisista tilastoista, jotka eivät vielä ole osa vakiintunutta tietopohjaa. Kuitenkin esimerkiksi kokeellinen innovaatiotoiminnan tilinpäätösindikaattori on erinomainen avaus pyrkiä ymmärtämään talouskasvun kannalta kriittisen tärkeän innovaatiotoiminnan rakennetta ja dynamiikkaa. Kokeellisten tilastojen säännönmukaisen lakkautusten sijaan Tilastokeskuksen tulisi arvioida kokeellisten tilastojen vaikuttavuutta ja kehittää yhteiskunnan kannalta merkittävimpiä kokeellisia tilastotuotteita osaksi vakituista tiedontuotantoa.

Yhteiskuntaa ja yhdenvertaisuutta koskevien tilastojen heikennykset ovat huolestuttavimpia muistiossa listatuista säästökohteista. Erityisen hälyttävä on esitys väestöennusteen tuottamisen lakkauttamisesta. Väestöennusteet ovat keskeinen osa yhteiskunnallisen suunnittelun välineistöä ja erittäin tärkeitä alueellisen kehityserojen esiin tuomisessa. Väestöennusteita on viime vuosina tuotettu myös yksityisten yritysten toimesta. Tämä ei vähennä tarvetta julkisesti tuotetuille väestöennusteilla, vaan ennemminkin korostaa väestöennusteiden suurta kysyntää ja tarvetta ennusteiden entistä laajemmalle tuottamiselle. Lakkauttamisen sijaan Tilastokeskuksen tuleekin ottaa kansallinen johtajuus väestöennusteiden tuottamisessa läpinäkyvien kriteerien pohjalta. Väestöennusteiden tuottamisen sykliä tulee nopeuttaa vuosittaiseksi ja väestöennusteesta tulee tuottaa erilaisia skenaarioita Ruotsin ja Norjan tilastoviranomaisten mallin mukaisesti.

Koulutustilastoihin kohdistuvat heikennykset ovat erittäin haitallisia alueellisen koulutustarpeen ennakkoinnin ja suunnittelun kannalta. Erityisesti sijoittuminen koulutuksen jälkeen on merkittävä tieto koulutuksen alueellisen vaikuttavuuden sekä koulutuksen ja työmarkkinoiden kohtaannon alueellisen vaihtelun ymmärtämiseksi. Myös koulutukseen hakeutumisen tilasto on ensiarvoisen tärkeä oppilaitosten alueellisen vetovoiman tarkasteluun. Vaalitulosten julkaisemisen lakkauttaminen on

niin ikään erittäin haitallista kansalaisyhteiskunnan ja demokraattisten instituutioiden kattavan tietopohjan kannalta. Vaikka vaalituloksista julkaistaan tietoa myös oikeusministeriön sivuilla, ei kattavaa aikasarjaa eri vaalien tuloksista ole saatavissa kuin Tilastokeskuksen tuottamana.

Tieliikenteen ja ajoneuvokannan tilastointiin kohdistuvat supistukset heikentävät merkittävästi tieliikenteen ympäristötavoitteiden saavuttamisen seurantaan. Tieliikenteen ja ajoneuvokannan käyttövoiman kehitys on merkittävimpiä yksittäisiä tekijöitä alueiden hiilineutraliustavoitteissa. Näiden tilastojen lakkauttaminen vaarantaa tehtyjen toimenpiteiden tehokkaan seurannan ja heikentää ilmastopäästöjen vähentämiseen tähtäävien toimen vaikuttavaa kohdentamista alueilla.

§ 86

Lausunto hallituksen esityksestä laeiksi metsästyslain sekä rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain muuttamisesta (valkoposkihanhet ja merimetsot)

VSLDno-2026-192

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt 13.4.2026 lausuntoa 11.5.2026 mennessä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että valkoposkihanhi ja merimetso siirretään metsästyslain piiriin rauhoitettuina riistalajeina. Esityksen tavoitteena on mahdollistaa rajattuja poikkeuksia rauhoitukseen vakavien vahinkojen ehkäisemiseksi ja lentoturvallisuuden turvaamiseksi sekä selkeyttää nykyisiä hallinnollisia menettelyjä. Samalla turvataan valkoposkihanhen viljelyvahinkojen korvaaminen nykyisessä järjestelmässä.

Valkoposkihanhien ja merimetsojen aiheuttamat haitat kohdistuvat erityisesti rannikko- ja saaristoalueille sekä maatalous- ja kalataloustoimintaan. Esityksessä pyritään parantamaan viranomaisten ja toimijoiden mahdollisuuksia puuttua vahinkotilanteisiin tehokkaammin kuin nykyisessä tapauskohtaisessa poikkeuslupamenettelyssä.

Esityksessä merimetso säilyy rauhoitettuna lajina, mutta siitä poiketaan rajatusti kalataloudelle merkittävien vahinkojen ehkäisemiseksi, pesimäkauden ulkopuolella ja vain tarkasti määritellyillä kohdealueilla, siten että vaikutuksia voidaan seurata ja suojelutaso turvata.

Esityksessä valkoposkihanhi säilyy rauhoitettuna lajina, mutta siitä poiketaan rajatusti lentoturvallisuuden varmistamiseksi sekä vakavien viljelyvahinkojen ehkäisemiseksi, samalla kun vahinkojen korvausjärjestelmä säilyy nykyisellään.

Hallinnollisten menettelyjen keventäminen tarkoittaa esityksessä siirtymistä tapauskohtaisesta ja usein hitaasta poikkeuslupamenettelystä suoraan laissa määriteltyihin, tarkasti rajattuihin poikkeuksiin. Tämä vähentää viranomaisten lupaharkintaa, nopeuttaa vahinkotilanteisiin puuttumista ja parantaa toimijoiden ennakoitavuutta, samalla kun vaikutusten seuranta ja suojelutason turvaaminen varmistetaan saalisraportoinnin ja tutkimuksen kautta.

Valmistelija/lisätiedot

Heidi Saaristo-Levin, aluesuunnittelujohtaja
Timo Juvonen, erikoissuunnittelija
etunimi.sukunimi@varsinais-suomi.fi

Ehdotus

Esittelijä: Jyri Arponen, maakuntajohtaja

Maakuntahallitus merkitsee tiedoksi seuraavan asiantuntija/virastolausuntona 11.5.2026 maa- ja metsätalousministeriölle toimitetun lausunnon:

Varsinais-Suomen liitto toteaa, että lakiesityksen mahdollistamalla toimilla voidaan pyrkiä vähentämään merimetson aiheuttamia haittoja kalakannoille ja kalatalouden toimintaedellytyksille lajien suojelutaso huomioon ottaen. Merimetson vaikutuksista kalatalouteen on laadittu useita selvityksiä, muun muassa Maa- ja metsätalousministeriön toimeksiannosta, ja tutkimustuloksia on käsitelty aiemmissa työryhmissä sekä alueellisella että valtakunnallisella tasolla. Liitto pitää tärkeänä, että valkuposkihanhen viljelyvahinkojen korvauskäytännön jatkuvuus turvataan ja että elinkeinoharjoittajien toimintaedellytykset säilyvät ennakoitavina.

Samalla Varsinais-Suomen liitto korostaa, että sääntelyn toimeenpanossa tulee huolehtia lajien suojelutason säilymisestä, vaikutusten seurannasta sekä rannikko- ja saaristoalueiden ekologisten erityispiirteiden huomioon ottamisesta.

Varsinais-Suomen liitto pitää tärkeänä, että lajien tutkimusta ja seuranta jatketaan, jotta kannankehitystä voidaan seurata luotettavasti. Lakiesityksen mukaan merimetson ja valkuposkihanhen seurantojen osalta tavoitteena on varmistaa ajantasaisen ja yhtenäisen tiedon saatavuus lajien kannankehityksestä, alueellisesta sijoittumisesta ja vahinkojenhallinnan tarpeista ilman katkoksia pitkissä aikasarjoissa. Liitto katsoo lisäksi, että tutkimustietoon perustuen on tarpeen arvioida valkuposkihanhen ja merimetson kannan kestävää tasoa sekä tarkastella valtakunnallisen kannanhoitosuunnitelman laatimistarvetta.

Varsinais-Suomen liitto pitää tärkeänä, että sääntelyä voidaan tarvittaessa tarkistaa ja sen toimeenpanoa muuttaa alueellisten tai ympäristön muutosten taikka kantojen suojelutason niin vaatiessa.

§ 87

Varsinais-Suomen liiton liittyminen Yhteishankintayksikkö Velora Oy:n toteuttamaan Velora 365 -yhteishankintaan

VSLDno-2026-222

Tiera Oy:n tytäryhtiö Yhteishankintayksikkö Velora Oy on julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 20 §:n mukainen yhteishankintayksikkö, joka kilpailuttaa ja neuvottelee palveluita kaikille valtion ja kuntien viranomaisille.

Yhteishankintayksikkö Velora Oy toteuttaa Velora 365 -yhteishankinnan, joka koskee Microsoft-ympäristöön liittyviä lisenssejä ja palveluita. Yhteishankinnan piiriin kuuluvat muun muassa Microsoft CSP -lisenssit, varmuuskopiointipalvelut, asiantuntijapalvelut sekä turvallisen viestinnän ratkaisut. Velora 365 -puitejärjestelyn sopimuskausi on neljä vuotta. Puitejärjestely on valmiiksi kilpailutettu sopimuskokonaisuus, johon asiakkaat liittyvät etukäteen ja palvelun toimittajat pysyvät samoina koko sopimuskauden ajan.

Yhteishankintaan liittyminen mahdollistaa liitolle hankintalain mukaisen, kustannustehokkaan ja hallinnollisesti kevyen tavan hankkia tarvittavia ICT-palveluita. Yhteishankinnassa hyödynnetään kaikkien osallistuvien organisaatioiden kokonaisvolyyymia. Yhteishankintaan liittyminen ei sido tiettyihin määriin tai hankintoihin eikä estä tai rajoita hankkimasta lisenssejä tai palveluita muilta osapuolilta. Tässä vaiheessa määritellään arvio tulevien hankintojen enimmäiskustannuksista vuositalolla. Liittymisilmoitus on annettava 31.5.2026 mennessä.

Varsinais-Suomen liiton osalta Velora 365 -puitejärjestelyn kautta hankittavien lisenssien ja palveluiden arvioitu enimmäisarvo on yhteensä noin 77 000 euroa vuodessa:

- Microsoft CSP -lisenssit ja Nexetic Varmuuskopiointi (Microsoft 365 ja Entra ID): 70 000 €
- Microsoft SOC: 0 €
- Microsoft asiantuntijapalvelut (Moderni työ & tietoturva, Azure & tietoturva, Liiketoimintasovellukset & tietoturva): 5 000 €
- Turvallinen viestintä (sähköposti, pikaviestintä, tiedostonsiirto): 2 000 €

Hankinnoista arvoltaan yli 60 000 euroa päättää maakuntahallitus (Hallintosääntö 61 § ja MH 23.5.2022 § 80). Hankinta on hankintalain soveltamisalaan kuuluva EU-kynnysarvon ylittävä hankinta.

Valmistelija/lisätiedot

Petra Määttänen, hallintojohtaja
Antti Vasanen, tietopalvelupäällikkö
etunimi.sukunimi@varsinais-suomi.fi

Ehdotus

Esittelijä: Jyri Arponen, maakuntajohtaja

Maakuntahallitus päättää

1. että Varsinais-Suomen liitto liittyy Yhteishankintayksikkö Velora Oy:n toteuttamaan Velora 365 -yhteishankintaan, ja
2. valtuuttaa tietopalvelupäällikkö Antti Vasasen tekemään asiaa koskevan liittymisilmoituksen,
3. valtuuttaa maakuntajohtajan solmimaan Microsoft CSP -lisenssejä, varmuuskopiointipalveluja, asiantuntijapalveluja sekä turvallisen viestinnän ratkaisuja koskevan puitesopimuksen.

Maakuntahallitus päättää, että asian kiireellisyyden takia pöytäkirja tarkastetaan tämän asiakohdan osalta kokouksessa.

§ 88

Seuratoimijat fiksun liikkumisen kirittäjinä Naantalissa ja Raisiossa -hankkeen päättäminen

VSLDno-2025-136

Valonia toteutti ”Seuratoimijat fiksun liikkumisen kirittäjinä Naantalissa ja Raisiossa” -hankkeen 1.3.2025–28.2.2026. Hanke toteutettiin yhteistyössä Raision ja Naantalin kaupunkien kanssa.

Hankkeessa haettiin ratkaisuja lasten ja nuorten harrastusmatkojen liikenneturvallisuuden ja kestäväen liikkumisen haasteisiin yhteistyössä Valonian sekä Raision ja Naantalın kaupunkien ja paikallisten urheiluseurojen kanssa. Hankkeessa kehitettiin kaupungeille ja urheiluseuroille yhteistyömalli, jossa nuoria kannustettiin aktiiviseen ja kestävään treenimatkaliikkumiseen. Paikalliset ja alueelliset toimijat, kuten urheiluseurat, nuorisotyö, liikennesuunnittelu ja seudulliset liikenneturvallisuusasiantuntijat, olivat hankkeen keskeisiä kohde- ja sidosryhmiä.

Hankkeen toimenpiteitä olivat: alkukartoituskysely harrastajien vanhemmille- ja seuratoimijoille, aktivointi- ja viestintäkampanja harrastajille, sidosryhmä-/keskustelutilaisuudet kampanjan ja kyselyn tulosten edistämiseksi, liikenneturvallisuuskatselmuksent keskeisimmillä liikuntapaikoilla sekä kokeilut yhteisiin treenimatkoihin pyörällä ja kimppekyydeillä.

Kehitettyjä ja testattuja toimintamalleja voidaan hyödyntää skaalautuvasti eri kunnissa ja seuroissa. Hankkeen tulokset ja kokemukset on koottu materiaalipaketiksi Valonian verkkosivuille. [Materiaalipaketti: Näin kunnat ja seurat voivat edistää kestävää liikkumista](#). Hankkeella vastattiin kasvaviin tarpeisiin nuorten liikkumattomuuden vähentämiseksi, liikenneturvallisuuden parantamiseksi sekä kestäväen liikkumisen edistämiseksi vapaa-ajalla. Samalla luotiin yhteisöllisiä ja ympäristöystävällisiä ratkaisuja, jotka tuovat konkreettisiä hyötyjä niin lapsille, perheille kuin koko kaupungille.

Hankkeen raportoittavat kokonaiskustannukset olivat 36 084,86 euroa, joihin saatiin Traficomın Tieliikenteen turvallisuustoiminnan edistämisen hankeavustusta 27 063,65 euroa (75 %) Lisäksi hankkeen kustannukseksi aiheutuivat yleiskustannukset 5 927,88 euroa, jotka eivät kuuluneet rahoitettavien kustannusten piiriin ja jäivät näin Valonian lopullisiksi kustannuksiksi. Kuntien osuus omarahoituksesta oli 9120 euroa ja Valonian osuus oli 5829,09 euroa.

Hankkeen kustannuspaikalle kertyi ylijäämää 11 185, 91 euroa, mikä johtui hankkeen alussa tehdystä omarahoitusosuuden siirrosta, joka tehtiin ennen kaupunkien osallistumista.

Valmistelija/lisätiedot

Riikka Leskinen, toimialapäällikkö
etunimi.sukunmi@valonia.fi

Ehdotus

Esittelijä: Jyri Arponen, maakuntajohtaja

Maakuntahallitus päättää

1. päättää Seuratoimijat fiksun liikkumisen kirittäjinä Naantalissa ja Raisiossa - hankkeen
2. sulkea hankkeen kustannuspaikan 6074 ja siirtää ylijäämän 11 185,91 € Valonian kustannuspaikalle 6010

§ 89

Itämerikomission pääsihteerin sijaistusjärjestelyt

VSLDno-2026-248

Varsinais-Suomen liitto on mukana alueena Euroopan Perifeeristen alueiden liitossa (CPMR; Conference of Peripheral Maritime Regions) ja sen maantieteellisessä Itämerikomissiossa (BSC; Baltic Sea Commission).

Itämerikomission nykyinen pääsihteeri on jäämässä vanhempainvapaalle ja sijaistusjärjestelyt on pyritty tekemään niin, että komission toiminta jatkuisi mahdollisimman normaalisti.

Sijaistusjärjestelyasiaa käsiteltiin Itämerikomission hallituksen (ExCom) kokouksessa 25.3.2026 (§ 3; coverage during maternity leave of BSC Executive Secretary) ja hyväksyttiin esitetty ratkaisu tehtävän jakamisesta kahden jäsenalueen eli Varsinais-Suomen ja Ruotsin Västerbotten kesken. Pääsihteeriyksikön vanhempainvapaan ajalle touko-kesäkuu sekä syys-helmikuu jaetaan kahden jäsenalueen. Kumpikin alue hoitaa 50 %:n työpanoksella tehtävää erikseen sovittavan työnjaon pohjalta. Sijaistus koskee ajankohtia 1.5.–30.6.2026 ja 1.9.2026–28.2.2027.

Varsinais-Suomen osalta on sovittu, että liiton kansainvälisten asioiden päällikkö Sonja Palhus hoitaa tehtävää em. ajanjaksojen ajan eli yhteensä 8 kk 50 %:n työpanoksella. Aiheutuvat henkilöstökustannukset ja matkakustannukset laskutetaan erikseen CPMR:ltä aiheutuneet kustannukset katetaan ja laskutetaan CPMR:n kautta. Vuoden 2026 kustannusten osalta laskutus on enintään 20 000 euroa palkkakustannuksiin sekä enintään 2 000 eur toteutuneisiin matkakustannuksiin liittyen. Laskutus CPMR:ltä hoidetaan viimeistään tammikuussa 2027. Vuoden 2027 kustannusten osalta käytettävissä oleva budjetti vahvistuu myöhemmin.

Valmistelija/lisätiedot

Tarja Nuotio, aluekehitysjohtaja
etunimi.sukunimi@varsinais-suomi.fi

Ehdotus

Esittelijä: Jyri Arponen, maakuntajohtaja

Maakuntahallitus päättää

1. osoittaa kansainvälisten asioiden päällikkö Sonja Palhusen työpanoksesta 50 % Itämerikomission pääsihteerin sijaistukseen ajalle toukokuu 2026–helmikuu 2027 (pl heinä–elokuu 2026)
2. avata aiheutuneita palkka ja matkakustannuksia varten oman kustannuspaikan
3. laskuttaa kustannukset (vuodelle 2026 enintään 22 000 eur) suoraan CPMR:n sihteeristöltä erikseen sovittavien aikataulujen puitteissa.

§ 90

Ville Merivirran ero saaristotoimikunnan varajäsenyydestä

VSLDno-2026-217

Varsinais-Suomen liiton maakuntahallitus asetti kokouksessaan 20.10.2025 § 158 saaristotoimikunnan ja vahvisti sen jäsenet. Varsinaiseksi jäseneksi nimettiin Juha Eura ja hänen varajäsenekseen Ville Merivirta. Ville Merivirta on 26.3.2026 ilmoittanut haluavansa erota saaristotoimikunnan varajäsenyydestä. Syyksi hän ilmoittaa puolueesta eroamisen.

Valmistelija/lisätiedot

Petra Määttänen, hallintojohtaja
Sanna Reuna, hallinnon assistentti
etunimi.sukunimi@varsinais-suomi.fi

Ehdotus

Esittelijä: Jyri Arponen, maakuntajohtaja

Maakuntahallitus valitsee saaristotoimikuntaan uuden varajäsenen Ville Merivirran tilalle.

§ 91

Ajankohtainen katsaus maakuntavaltuustolle

VSLDno-2026-216

Maakuntavaltuustossa pidetään ajankohtainen katsaus. Ajankohtaisen katsauksen pitää komentaja Toni Joutsia, Rannikkolaivaston esikuntapäällikkö. Aiheena Suomen merellinen turvallisuus.

Valmistelija/lisätiedot

Malla Rannikko-Laine, edunvalvontajohtaja
etunimi.sukunimi@varsinais-suomi.fi

Ehdotus

Esittelijä: Jyri Arponen, maakuntajohtaja

Maakuntahallitus päättää, että maakuntavaltuuston kokouksessa 8.6.2026 ajankohtaisen katsauksen pitää komentaja Toni Joutsia, Rannikkolaivaston esikuntapäällikkö.

§ 92

Maakunnan tila kevät 2026 -katsaus

VSLDno-2026-219

Varsinais-Suomen liitossa laaditaan kaksi kertaa vuodessa katsaus maakunnan viimeaikaisesta kehityksestä. Kevään 2026 katsauksessa paneudutaan maakuntien EVP-indeksiin päivitettyihin tietoihin sekä ilmastopäästöjen kehitykseen erityisesti maankäyttösektorin näkökulmasta. Lisäksi katsauksessa tarkastellaan maakunnan väestökasvun taustoja ja pureudutaan viimeaikaiseen työllisyyskehitykseen.

Valmistelija/lisätiedot

Antti Vasanen, tietopalvelupäällikkö
etunimi.sukunimi@varsinais-suomi.fi

Ehdotus

Esittelijä: Jyri Arponen, maakuntajohtaja

Maakuntahallitus päättää, että katsaus esitellään maakuntavaltuustolle.

§ 93

Aluesuunnittelujaoston 20.4.2026 antamat lausunnot ja käsittelemät asiat

Aluesuunnittelujaoston 20.4.2026 pöytäkirja:

- Lausunto Turun satamaradan siirtoa koskevasta ratasuunnitelmasta
- Lausunto Satakunnan maakuntakaavan 2050 ehdotusvaiheen 1 aineistosta
- Lausunto VISIO-kaavan luonnoksesta

Lausuntopyynnöt, jotka eivät anna aiheutta Varsinais-Suomen liiton lausunnon antamiseen:

Uudenkaupungin kaupunki: Vähäluodon ranta-asemakaava (49/10.2.2026)

Kaarinan kaupunki: Kaarinan Torppalan ekokylän asemakaava (74/23.2.2026)

Ympäristöministeriö: Lausuntopyyntö luonnoksesta laiksi eräiden kuntien yhteistyöstä merialueen suurten alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen jälkitorjunnan järjestämisessä sekä laiksi pelastuslain 111 a §:n muuttamisesta (82/3.3.2026)

Ympäristöministeriö: Yhdyskuntarakentamislakiluonnos ja eräät siihen liittyvät lakien luonnokset (99/9.3.2026)

Ympäristöministeriö: Yhdyskuntakehittämislakiluonnos sekä eräät siihen liittyvät lakiluonnokset (100/9.3.2026)

Raision kaupunki: Raision Polusmäen asemakaavanluonnos (103/11.3.2026)

Loimaan kaupunki: Teollisuusraiteen itäisen osan ja sen ympäristön asemakaava ak 0336 (111/12.3.2026)

Ympäristöministeriö: HE rakennuksen energiatodistuksesta annetun lain ja rakentamislain muuttamiseksi sekä energiatodistusta että rakennuksen ilmastaselvityksestä koskevien asetusten muuttamiseksi (112/13.3.2026)

Ympäristöministeriö: Luonnos hallituksen esitykseksi automaatio- ja latauspistelain muuttamisesta (113/13.3.2026)

Paraisten kaupunki: Paraisten Tammon ranta-asemakaava (124/18.3.2026)

Sosiaali- ja terveysministeriö: Luonnos kansallisesta toimintasuunnitelmasta helteen terveyshaittojen ehkäisemiseksi (128/19.3.2026)

Someron kaupunki: Someron Vesajärven ranta-asemakaavanmuutosluonnos (134/20.3.2026)

Someron kaupunki: Someron rantaosayleiskaava Oinasjärvellä (135/20.3.2026)

Raision kaupunki: Raisionlahden koulun asemakaava (136/20.3.2026)

Salon kaupunki: Salon Riikki-Mustamäki yleiskaavanmuutos (138/23.3.2026)

Salon kaupunki: Salon Kruusilan asemakaava (140/24.3.2026)

Ympäristöministeriö: Luonnos asetukseksi eräiden rakennusten teknisten järjestelmien energiatehokkuuden vaatimuksista (142/25.3.2026)

Paraisten kaupunki: Paraisten Santarinteen ranta-asemakaavanluonnos (162/26.3.2026)

Turun kaupunki: Mustasuon asemakaava (167/30.3.2026)

Ilmoitukset Varsinais-Suomen liiton luottamustoimielimien päätöksistä ovat olleet nähtävillä pöytäkirjojen tarkastusten jälkeen [liiton verkkosivuilla](#).

Ehdotus

Esittelijä: Jyri Arponen, maakuntajohtaja

Maakuntahallitus merkitsee maankäyttöjaoston pöytäkirjan 20.4.2026 tiedoksi eikä käytä kuntalain § 92 mukaista otto-oikeuttaan.

§ 94

Viranhaltijapäätökset

Salassapidettävät tiedot poistettu.

Ehdotus

Esittelijä: Jyri Arponen, maakuntajohtaja

Maakuntahallitus merkitsee viranhaltijoiden päätöspöytäkirjat tiedoksi eikä käytä kuntalain § 92 mukaista otto-oikeuttaan.

§ 95

Tiedoksi annettavat asiat

Liitteet

1 Matkakertomus Firenze 25.–27.3.2026

.1 Maakuntavaltuuston kokous 8.6.2026

Maakuntavaltuuston kokous pidetään maanantaina 8.6.2026 klo 10.00 Linnasmäen opistolla.

Alustava ohjelma:

- 9.00–10.00 Ryhmäkokoukset
9.45–10.00 Maakuntavaltuuston ryhmien puheenjohtajat
10.00– Maakuntavaltuuston kokous

Asialuettelo:

1. Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen
2. Pöytäkirjantarkastajien valitseminen
3. Ääntenlaskijain valitseminen
4. Ajankohtainen katsaus maakuntavaltuustolle
5. Maskun kunnan päätös maakuntavaltuuston jäsenen valitsemisesta (23.2.2026 § 31)
6. Kustavin kunnan päätös maakuntavaltuuston jäsenen valitsemisesta (26.1.2026 § 16)
7. Kaarinan kaupungin päätös maakuntavaltuuston jäsenen ja varajäsenen valitsemisesta (26.1.2026 § 17)
8. Jyrki Alastalon ero maakuntahallituksen varajäsenyydestä (20.4.2026 § 70)
9. Toimintakertomus ja tilinpäätös vuodelta 2025
10. Vuoden 2025 arviointikertomus
11. Vuoden 2025 tilinpäätöksen vahvistaminen ja vastuuvapauden myöntäminen
12. Maakunnan tila kevät 2026 -katsaus
13. Valtuustoryhmän tai valtuutetun aloitteet 2025
14. Valtuustoryhmän tai valtuutetun aloitteet
15. Valtuutetun kyselyt

Kokouksen jälkeen tarjoillaan lounas, jonka ohessa liiton työntekijät alustavat ajankohtaisista aiheista.

.2 Matkaraportit

Varsinais-Suomen liiton järjestämä kuntajohtajien opintomatka Firenzeen

Aika: 25.–27.3.2026

Osallistujat: 9 kunnan-/kaupunginjohtajaa ja 3 liiton viranhaltijaa.

Ehdotus

Esittelijä: Jyri Arponen, maakuntajohtaja

Maakuntahallitus merkitsee tiedoksi annettavat asiat tiedoksi.